

ÜSAVAT

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 14 iyul 2014-cü il Bazar ertəsi № 178 (5887) Qiyməti 40 qəpik

Xəbər

Məşhur həkimin qətlinin əsas iştirakçısından şok ifadələr

yazısı sah.10-da

Gündəm

Qarabağ probleminin həllində "M" variantı

Status-kvo dəyişməlidir; beynəlxalq hüquqdan doğan ədalətli və optimal çıxış yolunu isə böyük güclər tanımaq istəmir...

yazısı sah.9-da

Müsavatın işgəncəyə məruz qalan təşkilat sədri cərimələndi

yazısı sah.4-da

Rəşid Hacılı Xanlar Vəliyevlə qohumluğundan danışdı

yazısı sah.3-da

Prezident niyə Rusiyaya rəsmi səfərə getmir?

yazısı sah.8-da

General Pirşağı çıxırılıyını hasarlatdırıb

yazısı sah.12-da

Dünya şöhrətli cərrah, doktor Cavad Heyət komaya düşdü

yazısı sah.2-da

Tərtərin yeni icra başçısının "həyət islahati"

yazısı sah.14-da

İsrail Qəzzada quru əməliyyatlarına başladı

yazısı sah.8-da

Kinomuzun "Cahandar ağa"sı öldü

yazısı sah.14-da

Ramazan ayının 16-ci günü

Iftar 21.27. İmsaq (azan) 4.54 (QMİ-nin cədvəli)
16-ci günün duası: "İlahi, bu gün məni yaxşı adamlarla dostluq etməyə müvəffəq et! Belə bir gündə məni pis insanlardan uzaqlaşdır! Səni Allahlığına and verirəm, Öz rəhmətinlə məni əbədi məkan olan behiştində məskunlaşdır! Ey, aləmləri Yaradan!"

Iftar duası: "Allahım, Sənin rızan üçün oruc tutdum, Sənə inandım, Sənə güvəndim. Sənin ruzinə iftar açır və Sənə təvəkkəl edirəm. Ey bağışlayan Allah, günahlarımı bağışla".

ALLAH ORUCUNUZU QƏBUL ELƏSİN!

Gürcüstan DİN-in əməliyyatı ölkəmizə ciddi problem yarada bilər

AZƏRBAYCANDAN DAŞINAN

167 MİL YON DOLLARLIQ HEROİNİN SİRRI

Bu həcmde narkotik maddənin himayədar olmadan daşınması mümkün deyil. Ekspert: "Sərhəddən 5 kilogram banan keçirmək mümkün deyil, amma 1 maşında 3 tona yaxın narkotik gəlib..."

yazısı sah.11-da

Cahangir Hacıyev

Hafiz Məmmədov

**Cahangir Hacıyev "Hafka"nın kunc
sixib - "Qurdular Vadisi-Bakı..."**

Beynəlxalq Bankın şefi Hafiz Məmmədova məxsus olan İngiltərənin "Şeffild Vednesdi" və Fransanın "Lans" klubunu ələ keçirməyə çalışır; olıqarxın bankını və klubunu ələ keçirən bankır rəqibini tam çökdürmək niyyətindədir

yazısı sah.4-da

Cəmil Həsənli:
**"Siyaset nə
Rüstəmin
hayatının
hamisidir,
nə də mənim..."**

yazısı sah.5-da

Məryəm Həsənova:
**"Əlimi
üzüb
oturmuşam..."**

yazısı sah.6-da

Kamran Əliyev:
**"Həyatım
boyu qırmızı
ışıqda
kecməmişəm"**

yazısı sah.7-da

Yazarımız Tofiq Yaqqubluya Azadlıq!

Məlum olduğu kimi, bu yaxınlarda Azərbaycanın Milli Televiziya və Radio Şurasının (MTRŞ) sədrini Nuşirəvan Məhərrəmli ANS televiziyasında eñirində Ramazan ayında azanın səsləndirilməsinə qadağan qoyub. Sədr bunun səbəbini belə açıqlayıb ki, Azərbaycan dünyəvi dövlətdir və burada kim nə istəyirsə, onu edə bilməz.

Ümumiyyətə, Azərbaycan telekanallarında mübarək aya dair verilişlər, demək olar ki, yoxdur. Bizdən fərqli olaraq bu ayın gəlisi ilə əlaqədar bir çox müsəlman dövlətlərinin televiziya və radio verilişlərində isə deyişikliklər olunur. Bele ki, Ramazan ayı boyunca eksər televiziya kanalları öz buraxılışlarına deyişikliklər edərək, yeni Ramazan ayına həsr olunmuş verilişləri ilə tamaşaçıların xidmətinə gəlir. Məsələn, qardaş Türkiyədə Ramazan ayı boyunca telekanallarda iftar saatları verilir, azan səsləndirilir, dini verilişlər yayımlanır.

Azerbaycanda isə heç dövlət kanalları da Ramazan ayına həsr olunmuş verilişlərə rast gəlmək mümkin deyil. Dövlətdən, inancı kəsim də daxil, vergi-dəyəriciləri hesabına maliyyəleşən kanallar, o cümlədən İTV əslinde Ramazana aid verilişlər təqdim etməlidir. Çünkü bu kanallar dini kəsim də maraqlarını eks etdirməlidir. Ancaq bunların heç biri yoxdur.

Televiziya mütxəssisi Zeynal Məmmədli cəmiyyətdə bele bir tələbat olmadığından televiziylər bunu görməzləkdən geldiyini dedi: "Əgər Ramazana aid verilişlər Türkiyədə müxtəlif kanallarda yayılmışsa, demək, cəmiyyətdə müəyyən bir razılışma var. Orada cəmiyyət mütəşəkkir qat ümidi ortaq bayramdır. Türkiyədə televiziylər Ramazan ayında bu tip verilişləri verməsələr insanların etibarını, inamını itirə bilərlər. Amma biz də bu cür durum yoxdur. Yəni bizdə dini verilişlər vərəməklə heç bir televiziya yəqin ki, öz auditoriyasını itirmir və yaxud da

Günün içindən

Telekanallarda

Ramazan qadagası

Zeynal Məmmədli: "Cəmiyyətdə bele bir tələbat

olmadığından televiziylər bunu görməzləkdən gəlir"

Kənan Rövşənoğlu: "Bu rəhmət ayında insanları xeyir işlərə dəvət etmək üçün Ramazan proqramlarına ehtiyac var"

auditoriyasını itirmək onun vecihe olmur. Sərbəst bazar yoxdur ki, bu kanallar sərbəst bazardan maliyyəleşsin və onun hesabına fealiyyət göstərsin. Bazar olmaya demək ki, telekanalları kimsə maliyyələşdirir. Əger kanala kimsə pul verirse, deməli həmin kanala vətəndaşın baxıb baxmamasının onlar üçün əhemmiyəti yoxdur. Ancaq qanuna görə, biz bu verilişlərin verilməsini ictimai televiziyyadan və AZTV-dən tələb edə bilərik. Ancaq dini kasıb də bu kanallarda verilişlərin verilməsi üçün hansısa müraciət etmir. Məsələn, seyx istəsə, bəlli bir tələblərə cavab verən bele bir veriliş hazırladıb onu televiziyyada vere bilər. Cəmiyyətdə bele bir tələbat olmadığı üçün televiziyyada bunu görməzdən gəlir və yaxud veril-

miş hansısa bir göstərişə əməl edir ki, din xof yarada bilər, radical dinçlər meydana gələ bilər. Yəni birdən-bire din təhlükəyə çevrilə bilər. Bax, bu şübhələrin nə dərəcədə esası var və ya yoxdu buna bilmirik!"

Dini ekspert Kənan Rövşənoğlu isə Ramazan proqramlarınına ehtiyac olduğunu söylədi: "Bir qayda olaraq, Ramazan ayı müsəlman dünyasında xüsusi şəkilədə qeyd olunur. Bir ay boyunca Ramazanın məhiyyətindən irəli gələrək sosial yardımlaşma, xeyriyyə tədbirləri, xeyir işlərə dəvət aksiyaları keçirilir. Dövrün tələbinə uyğun olaraq indi Ramazan ayında telekanallarda geniş proqramlar təşkil olunur. Həm İslamdan gələn Ramazanın gözəllikləri haqda danışılır, həm də dini mənəvi dəyərlər təbliğ olunur,

xeyir işlərə çağırışlar olur. Bu mənənda Ramazan ayı müsəlman aləmində bir aksiyaya çevirilir. Bunun əyani nümunəsini Azərbaycan əhalisinin böyük əksəriyyətinin izlediyi Türkiyə telekanallarında görmək olur. Bu baxımdan Azərbaycanda da bu gözəl ənənədən faydalanaşmaq, bu rəhmət ayında insanları xeyir işlərə, gözəl əməllərə dəvət etmek üçün Ramazan proqramlarına ehtiyac var. Ancaq təessüf ki, Azərbaycan həkimiyəti ənənəvi olaraq qadağa metoduna köklənib, dini proqramlara icazə vermır. Bu isə əslinde uzaq perspektivdə Azərbaycanda həqiqi İsləm dəyərlərinin sıradan çıxması, bu gün regionda yaşananların, din adına təhlükəli fikirlərin ayaq açmasına səbəb olacaq".

□ Günel MANAFLİ

ve zərərlidir. Bəli, biz demokratiya və insan haqlarının vəziyyətinin yaxşı olması üçün çalışırıq. Biz istəyirik Azərbaycanda media azad olsun, toplaşma və dinc etiraz azadlığı olsun, müstəqil vətəndaş cəmiyyəti olsun, insanlar emin olsunlar ki, qanun onları qoruyaçaq. İnqilabdırıbı? Təessüf ki, müstəqil hüquq müdafiəçilərinə qarşı ardıcıl olaraq belə bəhətan kampaniyaları aparılır".

Xəliyevlə qohumluq əlaqələri barədə fikirlərə isə hüquq müdafiəçisi bu cür münasibət bildirib: "Xanlar Vəliyev həkimiyət komandasında mühüm yer tutan şəxslərdən biridir. Həkimiyətin her hansı tənqidini heç yaxına belə buraxmayan belə şəxslərə hökuməti tənqid rəyde olanın səhəbat etməsi belə alınır. Əksinə, mən arzu edərdim hüquq müdafiəçilərinin hökumətlə işbirliyi üçün çoxlu açıq kanallar olsun ki, bizim işimiz effektivliyiartsın. Mənim uzaq qohumum olsa da, dəfələr məni gördüğüm işdən çəkindirmək üçün cəhdler edib, qohumları üstüme salıb. Amma mən gördüğüm işin doğru olduğuna inandığım halda, bunu neçə etməyim? Bu, mənim vəzifemdir, mən bacardığım qədər bunu etməliyəm. İndi təessüf, ölkədə yoxlamışım bağılı. Media Hüquq İnstitutunun fealiyyətini həmkarlar mənsiz, hətta düşünürəm məndən də yaxşı yerine yetirirəm".

□ RÖYA

Rəşid Hacılı Xanlar Vəliyevlə qohumluğundan danışdı

"Hüquq müdafiəçilərinin işini inqilab adlandırmaq yanlış və zərərlidir"

• İnsan haqları məsələsində Azərbaycan həkimiyətinin qatı tənqidçilərindən biri, Media Hüquqları İnstitutunun rəhbəri Rəşid Hacılı ölkənin hərbi prokuroru Xanlar Vəliyevin qohumu imiş.

Bu detal jurnalist Eynulla Fətullayevin haqqın.az saytında dərc olunmuş "Onlar İlham Əliyevin "tarix lokomotivinin" təkərləri altında qaldılar" başlıqlı araşdırmasında yer alıb.

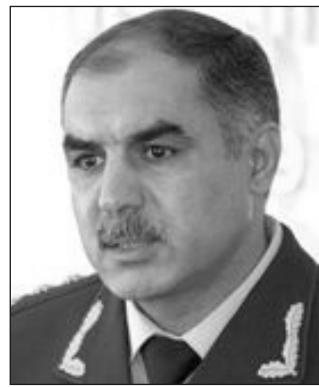
Bele məlum olur ki, Rəşid Hacılı Xanlar Vəliyevin bacanاقdır.

R.Hacılı insan hüquqları sahəsinə qədər də uzad olmayan keçmişdə - 2006-ci ildə gelib. Həmin il mayın 26-da Ədliyyə Nazirliyi onun Media Hüquqları İnstitutunu rəsmi qeydiyyata alıb. 2006-2013-cü illər ərzində R.Hacılı Amerika fondları NED, IREX, Soros Fondu, Böyük Britaniya səfirləri, Avropa Şurası və ATƏT-dən üst-üstə 1 milyon 613 min 96 manat məbləğində qrantlar alıb.

"Təkcə son iki il ərzində Xanlar Vəliyevin qohumu 626 min 537 manat qrant əldə edib. Bu pulların böyük hissəsi onun tə-

Rəşid Hacılı

Xanlar Vəliyev

findən rahatlıqla mənimənilib. Ağ və qara mühasibatlı, ikili maaşlar (əməkdaşlar bir məbləğdə qol çəkir, ayrı məbləğ alır), eyni ofisde müxtəlif otagların icarəsi üçün ayrılan qrantların mənimənilməsi "azadlıq uğrunda mübarizə aparan" Rəşidin fəaliyyətindən ancaq bir neçə epizoddur.

Azadlıq uğrunda mübarizədə fasılə edəndə Rəşid Hacılı bahalı "CİP"de gəzir. Azərbaycan inqilabının atalarının tarixçəsində belə şəyər də olur", - deyə araşdırma bildirilir (virtualaz.org).

Media Hüquqları İnstitutunun rəhbəri, hazırda ölkə xaricində olan Rəşid Hacılı barəsində yazınlara mənasibət bildirib. O, müsavat.com-a açıqlamasında qeyd edib ki, bu yazı bir qrup hüquq müdafiəçisinin Strasburqda AŞPA sessiyasında iştirakından sonra ortaya çıxıb: "Biz oraya Azərbaycanda insan haqlarının vəziyyəti, o cümlədən siyasi haqlarından istifadəyə görə hebsədə olan şəxslərin azad olunması ilə bağlı görüşlər və kampaniya apardıq. Hüquq müdafiəçilərinin işini inqilab adlandırmaq yanlış

Məcburən Londonda...

Samir SARI

Ikəmizdə təhsilin yüksək səviyyəsindən danışan deputat-rektor Əhməd Vəliyevdən sorusular ki, bəs nəvələriniz harada təhsil alırlar, səmimiyyətə cavab verib ki, onlar Londonda oxuyurlar. Rektorun cavabı bu şəkilde olub: "İngiliscə bitirdiklərinə görə onlar məcburiyyət qarşısında qalıb gedib Londonda oxuyurlar. Yoxsa Azərbaycanın özündə də ali təhsil ala bilərlər. Sadəcə, təhsilləri burada ingiliscə olduğuna görə İngiltərədə qəbul ediblər".

Əlbəttə, elədir, məcburiyyət pis şeydir. "Ehtiyac ql eylər qəhrəmanı da", "Allah sağ əli sol əlin köməyinə möhtac eləməsin", "Toxun acdan xəberi olmaz", "Şad ol, könül, nə mələulsan, keçər dövran belə qalmaz" və sair və ilaxır.

Deputatin nəvələri məcbur olmasalar, ali təhsillərini ta Londonda niye alırlar, öz ölkəmizdə gül kimi universitetlər var, 700 bal yiğib daxil olar, oxuyar, vətənə xeyrli övlad olardılar. Amma iş bele gətirib ki, nəvələr lap uşaq vaxtından ingilisdilli olublar, yekələndə isə görübər ki, bay, Azərbaycanda nəinki ingiliscə təhsil verən universitet yoxdur, heç universitetlərdə ingilis sektorù da yoxdur. Belə olandan sonra uşaq dumanlı Albiona getməsin, neyələsin. Məcburdur.

O başqa səhəbdər ki, deputata demək olar, o boyda professorsan, rektorsan, qanunvericilik hakimiyətinin üzvüsən, bilmirsən ki, bu ölkədə dövlət dili Azərbaycan dilidir, niye əvvəldən nəvələrinə ibtidai və orta təhsili Azərbaycan dilində verdirmirsən. Düzdür, adam bacardıqca çox dil bilməlidir, amma o "çox dil" in içində ana dili də olmalıdır - üstəlik, həmin ana dili seçilmişlərindən olduğun dövlətin rəsmi dilidir, məcbursan züryətinə doğma dilində dərs verəsən.

Ümumiyyətə, möhtərəm həmvətənlər, son illər qəribə bir təməyllə qarşı-qarşıyayıq. Elitar zümrənin, daha dəqiqi, pulla adamların ciyər-parələri öz vətənlərində yaşaymaz, işləməz, oxumaz olublar. Kimi araşdırırsan, mələm olur ki, oğlu, qızı, yaxud da nəvəsi Londondadır, ya təhsil alırlar, ya da orda nəsə bir iş görürər.

Hiss olunur ki, yüksək məsəblı memurlarımızın içində yekə bir London eşqi var. Havası sərindir, ya orda bunların üzünə xoş baxırlar, nədir, bir az pul qamarlayanların hamisi London cumur. "N" qədər məlk alanlar var. Hamısı eyni yerdən alsalar, çoxdan "Yeni Bakı" qəsəbəsi emələ getirərlər. İntəhası, hərəsi şəhərin bir köşəsindədir. Əvvəlcədən bir ağsaqqal olsayıdı, Londona köç edənlərə "çalışın, ora-bura dağılmaın, bir məhəllədə toplaşın" deyə öyüd-nəsəhət versəydi, indi bilərdik ki, Londonun filan məhəlləsində bir anklavımız, kompakt yaşayan həmvətənlərimiz var. Bunun xeyri-şəri, ad günü, şad günü var... Güc birlikdədir.

Əvəzində məcburən Londona yerleşmiş züryətlər şəhərin müxtəlif kafe-restoranlarında buluşur, dərdləşir, doğma respublikanın problemleri ilə nefəs alıb-verirlər. Çalışıclar erməni dəyirmanına su tökməsinlər, hətta əksinə, faciə idönmüllerindən yığışib tədbir-filan da keçirirler.

Bir də görürsen, dinc vaxtlarda da onların patriot dəmarları tutur ("Eurovision"da, futbol matçlarında), üçrəngli bayrağımızı götürüb stadiona, arenaya gedir, cani-könüldən yelədirlər. Biz də, məsələn, "Arsenal" - "Liverpul" oyununu televiziya ilə canlı-canlı izleyərkən stadionda dalğalanın bayrağımızı görür, qürur hissi duyur, riqqətə gəlirik. Heç xəberimiz də olmur ki, uşaqlar o bayraqı orda yelləyə-yelləyə nə qədər əziyyət çəkirlər. Kefdən eləmirlər ki... Məcburdurlar. Bu işlərin hamisi xalq, vətən, millət yolunda.

Amma qorxasan, bu tendensiyən zibili çıxa. Çünkü ölkədə bir oğlan var, özü Londonda doğulub, ingilis dilini hamidan yaxşı bilir, fəqət hazırlıda Bakıda təhsil alır. Əger o fikirləşsə ki, onun atasının hesabına milyonlar yığan məmurlar gedib Londonu Badamdaraya döndərlər, üstəlik, özlərini yaxşı aparmırlar, vallahi, ele bir tədbir qılar ki, Londonlu bəklilər gecəyələ Mançesterə köçərlər.

Bir şey də var ki, hazırda məcburiyyət üzündən Londona yaşayanların ata-babası bir zamanlar məcburiyyət üzündən Moskvada yaşayırdılar. Sadəcə, indi dövran və paytaxt dəyişib.

Qarabağ iztirabları

Hüseyinbala SƏLİMOV

Bəli, Ukrayna ordusu da çatınlıkla olsa da ölkənin şərqində vəziyyəti dəyişməyə çalışır. Əvvəl onun hərəkatları daha inamlı idi. Amma içərilərə doğru irəlilədikcə separatçıların müqaviməti də artır.

Amma bizim burada Ukraynada hərbi teatrı analiz etmək fikrimiz yoxdur.

Bunu bizim əvəzimizə xəbər proqramları edirlər. Bizi düşündürən budur ki, nədən Qərb ölkələri Ukraynaya verdikləri kart-blanşı Azerbaycana ve Gürcüstana vermədilər?

Demirik ki, Qərb Ukraynaya dəstəyində tamamilə birmənalı mövqə tutub. Yox, burada da tərəddüdlər, ziddiyətli məqamlar var. Amma heç kim ne Krimda, nə də ki, şərqdə baş verən proseslərdə Ukraynanı tək qoymadı, separatçılar, onların əməlləri birmənalı şəkildə pisləndi. Üstəlik, ən azı indiki vəziyyətə görə demək olar ki, Rusiya da neytrallaşdırıldı.

Bu il Qarabağda atəşkəs elan olunmasından 20 il keçdi. Həmi müyyəyen dəyişiklik intizarında idi. Krim ilhaq olunarkən və bu ilhaqa qarşı dünyadan mövqeyi sərgilənərkən həmi düşündü ki, keçmiş SSRİ ərazisindəki münaqişələrə münasibət dəyişəcək.

Ona görə ki, bu münaqişələrin arxasında Rusyanın dayanması birmənalı şəkildə təsdiq olundu. Bunu görməmək mümkün deyildi. Amma görüb nəzəre almışdır.

İndi də Qarabağla bağlı çox ziddiyətli xəbərlər daxil olur. Kimi deyir ki, Rusiya Avrasiya Birliyinə qatılması müqabilində Azerbaycana münasibətini dəyişmək istəyir, kim də ABŞ-in ənənəvi siyasetində bir yenilik arayır.

Maraqlıdır ki, Ermənistanın Avrasiya İqtisadi Birliyinə daxil olması yubanır.

Bu, iyünün 15-də baş verməli idi. Amma baş vermedi. Düşünürük ki, Ermənistan Avrasiya İqtisadi Birliyinə Qarabağı da çəkmək istəyir. Birliyin təsis yığıncağında N.Nazarbəyev bunun mümkün olmadığını S.Sarkisyanın diqqətinə çatdırıldı. S.Sarkisyan da mətbuat konfransında dedi ki, kim deyir ki, biz Birliyə Qarabağla daxil olmaq istəyirik?

Amma proses yubanır. İyulin lap əvvəlində Rusiya və Ermənistan prezidentləri görüşməli idilər. Amma bu görüş də baş tutmadı. Güman edirik ki, Ermənistan Rusiyaya öz incikliyini çatdırmaq istəyir.

Doğrusu, ikili standart fikrini mən heç vaxt qəbul etməmişəm. Amma bir çox məsələlərə baxanda Görüsən ki, o, həqiqətən de var.

Niyə Qarabağ probleminə onun layiq olduğu qiymət verilmir? Bəlkə də ona görə ki, Azərbaycan hələ özü ona bu qiyməti verməyib? Mən hələ heç bir Azərbaycan rəsmisinin diliindən Qarabağ probleminin arxasında Rusyanın dayandığı haqda fikir və ya bəyanat eştirməmişəm.

M.Saakaşvili bunu deyirdi. Demirik ki, bəle bəyanatların ciddi nəticələri oldu. Yox, olmadı. Amma Cənubi Osetiya və Abxaziya probleminə münasibət daha birmənalıdır.

Əslində fərqli hələ bir neçə illər bundan əvvəl, bu həkimiyətin vəsf etdiyi məşhur Lissabon sammitində üzə çıxmışdı. Bəli, o Lissabon sammitindəki ona bir dövlət rəsmisi Lissabonun Sammit şəhəri demişdi...

Həmin sammitdə Cənubi Osetiya və Abxaziya probleminə münasibət daha birmənalı oldu. Azərbaycanı isə, neçə deyərlər, aldadaraq, başını tovlayaraq yola saldılar...

Bəli, indiki hakimiyyət öz sələfindən fərqli olaraq Ermənistana qarşı daha sərt siyaset yürüdü. Bunu inkar edə bilmərik. Amma məsələnin mənzini açmır və vurğuları öz yerdə qoymurlar.

Bu münaqişədə Ermənistan bir alətdir, icraçıdır. Əsas Rusiyadır. Bütün SSRİ ərazisində Rusiya özü üçün siyasi "riacəq"lar yaradıb. Artıq bunu hamı bilir və üstüortülü şəkil də olsa da etiraf edir.

Amma pərdələri qaldırmağın vaxtıdır. Bəlkə də Qarabağ probleminə də Ukraynaya olan münasibət olsayıd problem çoxdan həll olunardı. Münaqişəni udmaq üçün Azərbaycanın bütün resursları var. Mən indi onları sadalamaq fikrində deyiləm, hamiya bəlli dir.

Sadəcə, bir şey yoxdur. Bu münaqişə hələ də, necə deyərlər, öz adı ilə adlanınır. Konfutsi deyirdi ki, siz hər şey öz adını qaytarın, onda hər şey öz yerini tutacaq.

20 il tarix üçün o qədər də böyük müddət deyil. Amma 20 il bir siyasi hakimiyyət, bir partiya üçün çox böyük müdəddətdir. Xüsusən də o hakimiyyət üçün ki, özünün müxali-fətdə olduğu dövrlərdə digərlərini Qarabağ problemi ilə bağlı konsepsiyanın olmamasında, problemi həll etməkdə qızayırdı. Məger bunlar yaddan çıxmı?..

Son vaxtlar
başlı qal-
maql-
lardan
ayılmayan, adı Avropa
mətbuatının səhifələrindən
düşməyən ekstravaqant
milyarder, nəqliyyat naziri
Ziya Məmmədovun ailə
biznes imperiyasının şərklərindən
olan Hafiz Məmmədov ("Hafka") çıxılmaz
bir dalana salımb. Çökdürüləməne qərar verilən oli-
qarx artıq teledədir və
onun sərvətini tam şəkildə
əla keçirmək istəyirlər. Bu
barədə "Yeni Məsəvət" a
mötəbər mənbələrdən mə-
lumat daxil olub.

Mənəbə deyir ki, oliqarxın
çökdürüləməsi prosesin Beynəlxalq Bankın idarə heyətinin
sədri Cahangir Hacıyev rəhbərlik edir və bütün ssenariləri də
özü çizir: "Birinci mərhələdə H.Məmmədova məxsus olan
"Bank of Azerbaijan" ASC onun
əlinənən alındı. Bankın əsas
səhmdarları Hafiz Məmmədov
və oğlanları id: Məmmədov
Kənan Hafiz oğlu 21 817 500
AZN(43,63%), Məmmədov Sə-
nan Hafiz oğlu 21 817 500 AZN
(43,63%), Məmmədov Mubariz
Məcid oğlu 6 030 000
AZN(12,07%), NEM Holding
335 000 AZN(0,67%). Bankın
Müşahidə Şurasının sədri isə
H.Məmmədovun özü id. Bir qə-
dər önce səhmdarların ümumi
yığıncağında H.Məmmədov və
zifisindən kənarlaşdırıldı və
bank C.Hacıyevin idarəetməsi-
ne keçdi".

İkinci mərhələdə "Hafka"nın
sahibi olduğu "Bakı" futbol klubu
elindən alındı. İyünün 28-də
"Bakı" futbol klubu rəhbərliyinin
fövqəladə toplantısi keçirilib. İc-
lasda klubun sahmlərinin yenidən
bölgüsürüləməsi məsəlesi
əsas müzakirə mövzusu olub.
"Bakı" klubundakı mənbələrdən
virtualaz.org saytına məlum
olub ki, klubun "Hafka"dan alın-
ması prosesi bu iclasda əsasən
yekunlaşdırıldı. Neticədə klubun
səhmlərinin 90-95 faizi Ziya
Məmmədovun oğlu Anar Məmmədov
Beynəlxalq Bankın sədri Cahangir Hacıyevin nəzə-
rətine keçib.

Məlumatlara görə, C.Haci-

Cahangir Hacıyev "Hafka"ni künçə SIXIB - "Qurdalar Vadisi-Bakı..."

Beynəlxalq Bankın şefi Hafiz Məmmədova məxsus olan Ingiltərənin "Sheffild Vednesdi" və Fransanın "Lans" klubunu ələ keçirməyə çalışır; oliqarxın bankını və klubunu ələ keçirən bankı rəqibini tam çökdürmək niyyətindədir

Cahangir Hacıyev

Hafiz Məmmədov

qın maliyyə böhranından çıxa
bilmək üçün xarici banklardan
kredit cəlb etmək imkanı əldən
çıxb.

Beləliklə, H.Məmmədovun
Avropada aldığı futbol klublarını
ələ keçirmək və sahib olduğu
holdingi çökdürmək ssenarisi
sürətlə yekunlaşmaq üzərdir.
Bir sözə, yaxın illərin ən qüdrətli
oliqarxlardan olan "Hafka"-nın
sözün bütün mənalarında
məflis ediləcəyi gözlənilir.

Böyük ehtimilə, "Hafka"nın qüdrətli ortaqları ilə mü-
nasibətleri artıq əvvəlki kimi de-
yi və nəqliyyat nazirinin ailə
biznes imperiyası onuna ortaq-
lıqlıdan çəkilir. İkincisi, H.Məmmədov
biznesinin ən gəlirli sa-
hesindən - neft daşımaları biz-
nesindəki kvotasından mehrum
olub. Çünkü H.Məmmədovun
sürətlə milyardere çevriləmə
məhz neft daşımalarındaki payı
sayasında mümkün olmuşlu və
o, həmin biznesden əldə etdiyi
gəlirləri biznesin digər sahələri-
ne yönəldək sərvətini artırırı.

Bu, təbii ki, həm də siyasi
şəhərdir. H.Məmmədov nəqliyyat
naziri Ziya Məmmədovun
gruplaşmasına daxildir (bu gün-
lərde mediaya açıqlama verən
H.Məmmədov Ziya Məmmədo-
vu özünü "atası", "büyük qar-
daşı" adlandırmışdı). Hazırda
Z.Məmmədovun gruplaşmasının
vurulması prosesi gedir, sə-
lahiyyətləri əlindən alınır və
nəqliyyat nazirinin təsir dairəsi
qapadılır. Gruplaşmaya daxil
olan əsas simalardan birinin -
Hafiz Məmmədovun biznesinin
əlindən alınmasına bu ra-
kursdan baxmaq lazımdır.

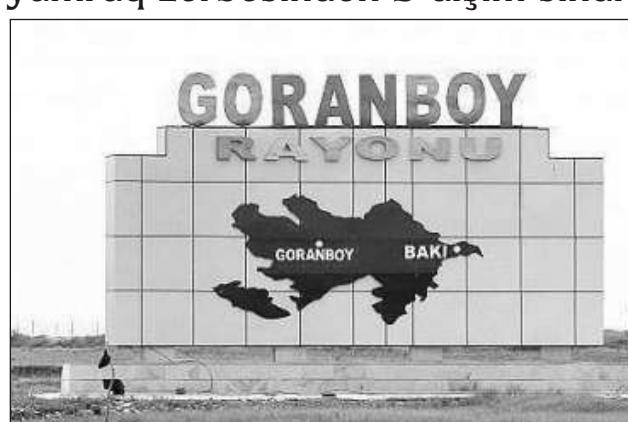
□ İqtisadiyyat şöbəsi

Məsəvatın təşkilat sədri 200 manat cərimə olundu

Yusif Namazoğlu: "Rəisin gözləri qarşısında ağzımın
üstündən vurulan yumruq zərbəsindən 3 dişim sindi"

• yulun 11-də Məsəvatın Goranboy Teşkilatının sədri Yusif Namazoğlu saxlanılmışdır. Məhkəmenin qərarı ilə Yusif Namazoğlu 200, onu aparan taksi sürücüsü isə 100 cərimə olunub. Hadisə yerinə gələn Samir adlı digər taksi sürücüsü 3 sutka inzibati həbs cəzası alıb.

Baş verən hadisə ilə bağlı Yusif Namazoğlunun özü ilə eləqə saxlaşdır. O, başına gələnləri bəle nəql etdi: "Mən heyvandarlıqla məşğul oluram. Ailəmələ dağa getməli oldum. Çünkü heyvanlar yaylağa aparılıb. Tanış taksi sürücüsü var, ondan bizi aparmasını xahiş etdim. Daşa gedərən qarşımızı polislər kəsdi. Sənəd tələb etdi. Taksi şoferi eyni zamanda toylarında gitara çalır. Açıq şəkildə ona "sən gitara çalıb pul qazanmaqla məşğulsun. Biz də bu işlə məşğuluz. Hörətməzim et, çıx get" dedilər. Şofər isə, açığı, sənədi yox idi. Pul olmadığını görə maşının polis idarəsinə aparılacağı bil-

dildər. Mən xahiş etdim ki, yolumuza kəsməyin, maşının içərisində aile var. Bu zaman sənəd tələb etdi. Danışma dənizlərə başlaşdılar. Maşında qadın olduğunu bildirdi: "Nə qədər desəm ki, mən sürücü deyiləm, nəyə görə mən dənən sənəd tələb edirsiniz, xeyri olmadı, meni rəisin otagına salırdılar. 4 nəfər idilər. Giren kimə ağızımın üstündən bir dəfə yumruqla bərk vurdular. Zərbədən 3 dişim sindi. Onların üstüne qışkırdım. Bu zaman rəis otaqda

Yusif bəy polis idarəsində təzyiqlərə məruz qaldığını, rəisin gözü qarşısında polis əməkdaşları tərəfindən döyüldüyünü bildirdi: "Nə qədər desəm ki, mən sürücü deyiləm, nəyə görə mən dənən sənəd tələb edirsiniz, xeyri olmadı, meni rəisin otagına salırdılar. 4 nəfər idilər. Giren kimə ağızımın üstündən bir dəfə yumruqla bərk vurdular. Zərbədən 3 dişim sindi. Onların üstüne qışkırdım. Bu zaman rəis otaqda

olan əşyaları yerə tökməyə baş-
ladı. Sonra da işçilərindən proto-
kol yazımağı tələb etdi. Guya ki,
otaqdakı əşyaları da mən dağıt-
mışam. O zaman hiss etdim ki,
bunlar məni iləşdirmək üçün tələb
qurublar. Sonra məni məhkə-
məye apardılar. Məhkəmədə 3-cü qrup əlli olmayı, anamın
xəstə olduğunu nəzərə alırdılar.
Şəhidlər olmadığına görə polis-
ləri üzümə qoydular. Söyüş söy-
mədiyimi, rəisin kabinetini özü-
nün dağlığındı, həyat yoldaş-
ının gözünün qarşısında mənə
qarşı nəhayət ifadələr işlədildiyini
bildirdim. Hakim də açıq şəkildə
günahın əks tərəfdə olduğunu
gördü. Barışq təklif olundu.
Məhkəmənin sonunda 200 manat
qanunsuz olaraq, cərimə olundum.
Sənədi olmadığına görə sürücü də 100 manat
cərimə olundu. Apardığımız yüki
başqa maşına yüklemək üçün
Samir adlı sürücü hadisə yerinə
gelmişdi. Ona da heç bir əsas ol-
madan 3 sutka inzibati həbs cə-
zası verildi. Bu işlə əlaqədar
vəkil tutmuşam. Sona qədər
məbarizə aparacam".

□ Cəvənsir Abbaslı

Kəlbəcəri kim çəkəcək?

Elşad PASASOV

Bu hayalar adlarına uygun şekilde hay-küy salmaqdə mahirdirlər. Nəcə ki, ötən həftə şivən qoparib Azərbaycan ordusunun kəşfiyyat-diversiya qrupunun Kəlbəcər rayonuna daxil olduğunu ve Ermənistannın Vardenis (Göyçə) mahalından olan 14 yaşlı yeniyetmə çobanı əsir götürdüyüünü iddia edirdilər. Hansı ki, Azərbaycan tərəfi "düşmən təxribatıdır" deyib üstündən keçməyi daha məqbul saymışdır...

Qəribəsi odur ki, ardınca erməni yeniyetmənin azərbaycanlılar tərəfindən əsir götürülməsini elə Ermənistən Müdafıə Nazirliyinin rəsmisi Artsrun Ovanisyan "dezinformasiya" adlandırdı. Ancaq düşmən sonradan həyasiçasına iddia etdi ki, Azərbaycanın iki kəşfiyyatçısı Kəlbəcərə daxil olarkən (?!-E.P.) aşkarlanıb və onlardan biri qaçıb. Sonda da ortaya çıxan bir həqiqət oldu ki, oğurlayıb "kəşfiyyatçı-diversant" kimi təqdim etdikləri Tərtər rayonunun Qapanlı kənd sakını Şahbaz Quliyevdir.

Bakının reaksiyası adekvat olmadı. Hansı ki, Azərbaycanın BMT tərəfindən tanınan sərhədlərini, xəritəsini düşmənin və onun havadarlarının gözüne soxmaq lazımdır. İşgalçi ölkənin qarşısına bu arqumenti qoymaq gərekdir ki, sənin Kəlbəcərdə nə ölümün var ki, orda hansı azərbaycanlıların nə etməsindən narahat da olasan? 1993-cü ilin aprelində BMT Təhlükəsizlik Şurası 822 sayılı qətnamə qəbul edərək Ermənistən Silahlı Qüvvələrinin Kəlbəcərdən çıxarılmasını tələb edən qətnamə qəbul etmişdi. Üstündən 21 il keçəndən sonra Ermənistən Azərbaycan vətəndaşının öz dədə-baba yurduna baş çəkməsini "diversiya-kəşfiyyat" əməli kimi təqdim edib bizi günahkar çıxarmağa çalışır.

Azərbaycan Müdafıə Nazirliyinin son informasiya mühabibəsinə, daha doğrusu düşmənin şərləmə kampaniyasına reaksiyası da adekvat sayıla bilməz. Yalnız təkziblə kifayətlənib ordumuzun rəhbərliyi "orduda Şahbaz Quliyev adlı hərbçi xidmət etmər" deyərək. Biz də bildik ki, o, sadə bir "KamAZ" sürücüsüdür. Ancaq axı o, Azərbaycan vətəndaşıdır, elə isə bu, nə soyuq münasibət, nə laqeydlik?

Əslində Azərbaycan tərəf bəyan etməli idi ki, Şahbaz Quliyev orduda xidmət etməsə də, onun Azərbaycanın sərhədləri daxilində müstəqil hərəkət etmək, qanuni çərçivədə fəaliyyət göstərmək hüquq var və bu hüquq tapdadiğinə görə məsuliyyəti Ermənistən, onun rəhbərliyi, işgalçı ordusu daşıyır. Avropa Birliyi Ermənistən ordusunun işgal altındakı ərazilərdən dərhal çıxarılmasını tələb edən qətnamə qəbul edib. Bu sənədi düşmənin gözüne soxmaq gərekdir ki, ay şərəfsiz, dünya sənin Kəlbəcərdən cəhənnəm olub getməni tələb edir, sən mənim vətəndaşımı yurdunda tutursan?!

Düzdür, faktla bağlı Beynəlxalq Qızıl Xaç Cəmiyyətinə müraciət edilib, ancaq bununla kifayətlənmək olmaz. Bir neçə il önce bir əsgərini azad etməkdən ötrü Livana qarşı müharibə etən edən İsrail kimi davrana bilmirikse, heç olmasa diplomatik sahəde düşmənin üzərinə hücuma keçməliyik. Axi Azərbaycan vətəndaşının düşmən əsirliyində qaldığı hər gün onun həyatına təhlükədir. Keçmiş nazir İsgəndər Həmisdov da sənədi vətəndaşının azadlığı üçün haqlı olaraq dövləti təcili tədbirlər görməye çağırıb. Vaxt uzansa, düşmən əsirdən istədiyi sözü qopara biləcək, damarına kerosin yeritməklə...

XİN-in mətbuat katibi Elman Abdullayev "Jurnalistlərimiz erməni mətbuatına istinadən yayılan məlumatlarda çox ehtiyatlı olmalıdır" deyib. Razıyam. Amma qəzetdən oxuyuruq ki, Azərbaycan ordusu erməni hücumunun qarşısını qətiyyətə alıb, hətta post başçısı gizir Namiq Şixəliyev də bu haqda danışır. Niyə bu kimi faktlar dünyaya rəsmi qaydada yavılmır ki, erməni də fürsətdən istifadə edir?

Bu gün təkcə informasiya savaşı getmir, həm də gerçək savaşı gedir. Hərə öz müharibəsini aparır: Poroşenko bir günde 1000 terrorçunu məhv etdi, İraq İŞİD-lə savaşdadır, Fələstin İsraillə Qezza mücadiləsində. Azərbaycan da situasiyanı doğru-düzgün dəyərləndirib hərəketə keçməlidir. Heç olmasa Şahbazi azad etmək uğrunda. Qardaş deyib ki, vaxtaşırı Şahbازın ürəyi atlanar, Kəlbəcərə gedib orda çəkişlər edərəm. Mən də iki il öncə bu çəkilişlərdə birinə baxmışdım. Azərbaycan bayrağını başının üstüne qaldırıb yana-yana danışırı iki fədakar həmvətənimiz. İndi onlardan biri əsirləkdir, digərinin öldürülüyü iddia olunur. Kəlbəcəri çəkib bizə gətirən(lər)imiz düşmən əlinə keçib ey... Belə çıxır ki, ermənilər bizimkilərin sonuncu ümidi, Kəlbəcəri gizli ziyyərət etmək istəyini də dəfn etmək istəyir. Nə edək, susaq, razılışaqmı..?

Onun hayatı Azərbaycanda zamanında demokratiya, dövlətçilik üçün mübarizə aparmış bir çoxlarının hekayəsi ilə oxşardır. Ən oxşar cəhət odur ki, onların coxu kimi 76 yaşı Məryəm Həsənova da layiq olduğu qiyməti almayıb. Məryəm xanım bu barədə səhəbat edəndən ondan daha çox iş görmüş şəxslərin adını çəkir və deyr ki, onlar bu vəziyyətdədir, mən nə görzleyə bilərəm?

Məryəm xanım 14 mart 1991-ci ildə SSRİ-nin saxlanılması ilə bağlı referendumda dair müzakirələrdə Azərbaycanın müstəqil olmasına səs verən 43 nəfər deputatdan biri və onların içərisində həyata olan yeganə qadın deputatdır. İndi o da müstəqillikdə rolü olmuş bir çoxları kimi gözən uzaqda, Siyəzən-dəki Gənclik qəsəbəsində, bir otaqlı yataqxanada yaşayır...

Onun yaşadığı yeri tapmaq çətin olmadı. Yola düşəndə bize demisidilər ki, qəsəbədə onu kimdən soruşsanız taniyacaq. Məryəm xanım bizi mehribanlıqla qarşılıdı. Mənzilə girəndə ilk olaraq diqqətimizi üzərində Məsavat Partiyasının emblemi olan fincan çekdi. Keçmiş deputat dedi ki, bu fincanı ona partiyanın başqanı İsa Qəmber bağışlayıb. Paytaxtda baş verənlərə aid müxtəlif informasiyaları bizzən alandan sonra "Yeni Müsavat" qəzeti ona gec çatdırılmışından şikayətləndi. Dedi ki, abuna yazılıma baxmayaraq poçt ona qəzeti gec-gec, bir neçə nömrəsinə birdən çatdırır.

Məryəm xanımın usaqlığı Bakida, "Sovetski"də keçib. BDU-nun filologiya fakültəsinin bitirəndən sonra onu təyinatla Siyəzən işləməyə göndərilər.

- Siyasi proseslərə nə zəmandan qoşuldunuz?

- 1982-ci ildə məni əvvəllər Dəveçi (indiki Şabran) rayonu tərkibində olan Siyəzən-Zarat kənd məktəbinə direktor göndərildilər. Hərəkat başlayandan sonra isə mitinqlərdə aktiv iştirak etməyə başladım, direktor olduğum məktəbə şagirdlərinə, xidmətçilərinə qədər bu prosesə qoşulmuşdım. O vaxt hətta Bi-leceriye qədər yürüş etmişdik, Milli Ordunun yaradılmasını tələb etmişdik.

- Bəs necə oldu deputat seçildiniz?

- Əhalinin rəğbəti var idi. Bir şərt qoydular ki, Siyəzəni Dəvəçidən ayırmalısan, bunu platforma qeyd eleməlisən. Mən də bu sözü verdim və seçildim, 1992-ci ilin aprelində Siyəzən rəsmi olaraq Dəveçidən ayrıldı.

- SSRİ-nin saxlanılması ilə bağlı referendumu necə xatırlayırsınız?

- 1992-ci il 5 və 6 martda əhali Milli Məclisi əhatə etmişdi, gərgin vəziyyət var idi. Hətta mən dəhlizə çıxanda şüşəni döyüdəməliyim ki, əgər buradan biz istəyən netice çıxmasa, sizi ölüdürəcəyik. Demokratik Blokun 25 üzvü onsur da müstəqilliyyət səs verəcəkdi, yerde qalanlardan ise SSRİ-nin saxlanmasına səs verənlər də oldu, əksini edənlər də. Müstəqilliyyin eleyhi-nə səs verənlərin hamısı indi yaxşı yerlərdə işləyir, müstəqilliyyət səs verənlər isə mənim kimi yaşayır.

- Siz bunları görəndə nə düşünürsünüz?

- Düşünürəm ki, onlarda şəxsi manafe həmişə yüksəkdə durub. İndi müstəqilliyyin dadını çoxları anlımur. Biz o vaxtı tələb edirdik ki, əger bu dövlətin ADR

zamanından qalma atributları bərpə olunubsa, dövlət də müstəqil olmalıdır. Rus ordusunun Azerbaycandan çıxarılması fövgeladə bir hadisə idi, qəhrəmanlıq idi. Bizim eksimizə olanlar 70 illik bir imperiya sisteminin mənəvi daşıyıcılarından. Əlbəttə, onlar bu psixologiyadan el çəkə bilməyəcədilər. Düzdür, indi pis vəziyyətdə yaşayan istiqalçı deputatlardır, həmin dövrə fedar-karlıqlar etmiş insanlardır. Mən o

köşkündə evlə danışır. Ağla-yaya-ağlaya dedi ki, usağı qəbrini hazırlayın, paltarını təpmışam. Demək, əsgərin meyiti tanınmaz hala düşmüdü, atası isə onu paltarından təniyib bilmədi ki, bu, onun oğludur. Bir dəfə isə direktor işleyəndə gecə məktəbdə qalmışdım. Qubadlının işgal olunduğu vaxtları idı, bir də gör-düm qapı döyülür, otuzdan çox qadın-uşaq pis vəziyyətdə dayanıb qarşımıda. Dedilər ki, biz qu-

Məhkəməsidir. Amma mən belə məsələ ilə bağlı o məhkəməyə müraciət edə bilmərəm, ölkənin adına ayıbdır. Ona görə də elimi üzüb oturmuşam, təqəüd-filan gözləmərəm. Bu mənzili də özüm almışam, öz puluma.

Məryəm xanım tək yaşadığından o qədər də narahat olmadığını, əksinə, bunun yaradıcılıq üçün yaxşı hal olduğunu dedi. Ailə məsələlərindən danışmağı isə sevmədiyini söylədi:

Elimi Uzub

oturmusam...

Məryəm Həsənova: "Bir uşaq əlindəki 20 qəpiyi mənə verdi ki, müəllimə, bunu verin meydandakılara xərcləsinlər..."

Vaxtı cəbhələrə gedirdim, görürdüm ki, rəsmi şəxslər xalq üçün neler edir. Eldar Bağırov vardi, bizim Demblokun üzvü, öldürüldü. Qardaşı Allahverdi Bağırov da öldürildi. Cəbhəyə gedəndə Sərdar Həmidov görürdüm, yarıyxulu halda əsgərlərin yanından qayıdır. Bəyəm İsgəndər Həmidov balaca adam idil? Ya Firudun Cəlilov, digərləri layiq olduqlarını alıblarmı? İndi onlar hansı vəziyyətdərlər? Mən hansı vəziyyətdəyəm, özünüz görürsünüz. Nə etmək olar, təki Azərbaycan yaşasın. Mən açıq deyirəm, əgər ya rəhmətlik Əbülfəz Elçibəy qalsayıd, ya İsa Qəmber dövlət başçısı olsayıd, Azərbaycan bu gün tam ferqli dövlət olacaqdı. Onların daxili silahları çox güclü idil, bu şəxslərin mənəvi silahi müsavatlılıqdır, müsavatlılıqla istinadən onlar dövlət idaridilər.

- Həmin dövrədəki siyasi proseslərə necə xatırlayırsınız?

- O vaxtki siyasi vəziyyətiindi bir çoxları danır, inkar eləyir. Guya hərc-mərclik olub, küçəyə çıxməq mümkün olmayıb. Bunnar elbət ki, boş-boş səhəbətlərdir. Bunları deyənlər acıqlıdırlar, qicqıq duyurlar həmin dövredə. Rəhmətlik Elçibəyin üzünə dururdular, amma o keçirdi çox şeyi, bağışlayırdı. Əhalinin özündə isə başqa bir ruh var idi. Bir dəfə bir uşaq əlinə 20 qəpiyi mənə verdi ki, mənə qəçin deyib. Bütün bunları mən onlara birgə yaşamışam, ağırlarını üyəimdə hiss etmişəm.

- Hər kəsin bir xarakteri var, mənə də elə əvvəldən kişi xarakterli deyiblər. Anamın xahişi ilə ailə həyatı qurdum. Gözəl insan idil, amma Allah onu məndən təzəldi. Uşaqlarına, gəlinlərinə dərəs demisəm, gedib-gəlirlər, sağ olsunlar.

Məryəm Həsənova sonda qəzeti misi daim izlədiyi dedi:

- Ən çox İsa Qəmberle olan müsahibələri və Azər Rəsidoğluğun köşələrini gözləyirəm. Onların dediklərinin çoxu doğru çıxır, hadisələri gözəl izah edirlər. Sonra Xalid Kazımlının, Hüseynbala Salimovun köşələrini də oxuyuram. İki məmurlar haqqında olan xəbərləri oxumuram, cünti məni pessimizmə aparır, onuz da bilirəm ki, onlar hansı yuvanın quşudur. Bir dərəcə pessimizmə qapılanda Zəmin Hacının köşələrini oxuyuram, məni çox güldürür. Xəstələnəndə Məmməd Füzulinin kitabı, bəd xəbərlərdən yorulanda Zəmin Hacının köşələri dadıma çatır. Ümumiyyətlə, qəzetiñin bütün səhifələrini oxuyuram.

□ Araz BAYRAMOV

"Baxış bucağı"

Bu gün Azərbaycanın cəbhə xətti ölkənin yollarından keçir. Mühərbi vəziyyətində olan ölkənin hər il orta hesabla 2 minə yaxın vətəndaşı yol qəzalarında həlak olur. Hələ ağır və yüngül xəsarət alanları, əsil olanları bir kənara qoyur. Bu durum dəyişmək üçün nə etmək lazımdır? Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) Respublikası Bas Dövlət Yol Polisi İdarəsinin İctimaiyyətə olagələr şöbəsinin rəisi Kamran Əliyevlə səhbatımızdə yuxarıda qeydimizi də çatdırıb yol qəzaları, onları durdurmağın yolları ətrafında geniş danişdirdi. Ümid edək ki, DYP rəsmisinin türk ağrısı ilə dedikləri özləri şüurla şəkildə ölməmən pəncəsina atan vətəndaşları mizi bir anlıq da olsa, düşünməyə vadar edəcək.

- Kamran müəllim, Azərbaycandakı yol nəqliyyat hadisələrində həlak olanların statistikası dəhşət saçır. Sizdəki rəqamlar nə deyir?

- Keçən il yol nəqliyyat hadisələrində 1164, ondan əvvəlki 1168 nəfər ölüb. Yeni hər il təxminən 1000-1100 nəfər dünyasını dəyişir. Bu faktları mühərbi bədəni itkilərlə müqayisə etdimiz. Amma mühərbi bədən insan vətən uğrunda canını qurban verir və onun ölümü düşmən gülləsi nəticəsində baş verir. Yollarda isə özümüz - özümüzə düşmən kəsilişir. Qəza heç nəden baş vermir. İstənilən yol qəzası bu və ya digər hərəket iştirakçısının adı hesab etdiyi qaydaların pozulması nəticəsində baş verir. Hətta nəqliyyat vasitəsinin nəsaz vəziyyətdə olması belə qayda pozuntusudur. Qanunda da göstərilir ki, hər bir sürücü nəqliyyat vasitəsinin sazığına diqqət yetirməlidir. Qəzaların qarşısının alınması üçün dövlət tərəfindən kifayət qədər işlər görülür. Son 10 ilde yol infrastrukturunda ciddi dəyişikliklər edilib. 200 km şimala, 500 km qərbe, 300 km cənuba doğru bütün yollar yenilənilib. Təbii ki, ölkəni bu qədər ehən edən yollar qisa müddətde tam normal hala getirmək mümkün deyil. Amma iki ərzində 1000 km-dən çox yol ikitərəflə, ən müasir standartlara uyğun şəkildə yenidən qurulub və sürücülərin istifadəsinə verilib.

- Yolların abadlaşdırılmasından sonra qəzaların statistikası nə deyir, azalan tempol gedir, yoxsa artan?

- Əlbəttə, aparılır. Yol infrastrukturunu inkişaf etdikcə elə bil ki, sürücülərin əksəriyyəti yaxşı yola susamış kimi avtomobili sürətlə idarə etməyə başladılar. Hansı ki, yollar nə qədər yaxşı olsa da, konkret sürət müəyənlenədir və bu da təhlükəsizlik tədbirləri ilə bağlıdır. Ancaq belə yol görməyən sürücüler çələşir ki, sürətlə getsin və vaxt qazansın. Son dövrlərdə əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması da nəqliyyat vasitelerinin sayının kəskin artmasına səbəb oldu.

2003-cü ilde ölkədə 490 min 581 nəqliyyat vasitəsi olub. Bu gün isə ölkədə 1 mln. 300 minə yaxın avtomobil var. 10 ilde artım 900 min olub, onun da 70-80 faizi Bakının payına düşüb. 800-900 min nəqliyyat vasitəsinin artması o qədər də yeni sürücünün sükan arxasına əyləşməsi deməkdir. Bunların hamısı qisa müddətə olduğundan həm sürücülərin yola uyğunlaşması, sürücülərin sükanı uyğunlaşması və s. bunların hamısı bəzi hallarda qəzalara, sıxlığa səbəb oldu. Bəzən də bu, yollarda hərəketin ləngiməsinə getirib çıxardı. Güman edirəm ki, nəqliyyatın hərəkətinin intensiv olduğu yerlərdə körpülər, yol ötürüclərinin tikintisi yekunlaşandan sonra şəhərdə sıxlıq problemi aradan qaldırılacaq. İndi kənarkeçmə yol da ti-kildi, bunun davamı olaraq şəhərin digər istiqamətinə də yönələcək. Bunların hamısı kompleks həllini tapmalıdır.

"Həyatım boyu qırmızı işıqdə kecməmişəm"

Kamran Əliyev: "Son 10 ilde yol qəzalarında 10 min 990 nəfər həlak olub"

"Məgər qəzada ölməklə bağlı alın yazısı ancaq bize yazılıb?"

- Ümumilikdə son 10 ildəki itkilər nə qədərdir?

- Təsəvvür edin, son 10 ilde yol qəzalarında 10 min 990 nəfər həlak olub. Amma bir məsələni də diqqətinə çatdırıbm. Təsəvvür edin, 1,3 mln. nəqliyyat vasitəsinin olduğu bir zamanda, təkcə öten il qəzalarda ölenlərin sayı 1164 nəfər olub. Amma 1991-ci ilde - cəmi 320 min nəqliyyat vasitəsi olan bir dövrə yol qəzalarında 1280 nəfər ölüb. 1992-ci ilde 1265, 1993-də isə 1252 nəfər olub. 1998-ci ilde DYP-də aparılan müvafiq islahatlar, xidmətin təşkili, yollarda nəzarətin, texniki bazanın gücləndirilməsi nəticəsində ölenlərin sayı 595 nəfər enib. 1995-ci ilde isə ölkədə nəqliyyat vasitərinin sayı 400 min idi. Yəni nəqliyyat vasitələri 100 min artsa da, qəzalar 50 faiz azalmışdı.

- O zaman əksər avtomobilər sovet istehsalı idi...

- Sovet maşınları elə indi də var. Ölkədə avtomobilərin 440 minə yaxınını - 40-45 faizi VAZ markalı avtomobilər təşkil edir. Hətta 35 ilən yuxarı istismarda olan texminen 3 min nəqliyyat vasitəsi istismardadır. Sözsüz ki, qəza zamanı bunlar da ağırlıq dərəcəsinə bilavasitə təşir edir. Bir faktı deyim. Öten il İsvəçəde keçirilən forumda iştirak edənə bu ölkənin nəqliyyat naziri dedi ki, 1955-ci ildən bəri İsvəçən yollara külli miqdarda vəsait qoyulub. Amma bu vəsait yalnız in-di-indi öz effektini göstərir. Onlar da dedilər ki, vaxtilə yol infrastrukturunu inkişaf edəndə, ölkədə nəqliyyat vasitelerinin sayı keskin artanda, yeni insanlar yeniyi yollara öyrəşənə qədər bir-dən-birə həm qəzaların, həm də ölenlərin sayı artıb. Ancaq bu gün dünyada ən az yol hadisəsi və ölüm halları İsvəçədədir.

- Na qədərdir? Azərbaycanla müqayisəli təhlil aparıbsınız-mi?

- Təbii ki. İsvəçən də əhalisi 9

mln-dur. Amma avtomobilərin sayı təqribən 5,5 mln-dur. İbəyli ölkədə qəzalarda ölenlərin sayı cəmi 260 nəfər olub. Orda bizim qədər nəzəret də yoxdur. Türkiyədə də əhalinin sayına görə yol qəzalarda ölenlərin sayı aşağıdır - hardasa 3600 min nəfər yol qəzalarda ölenlərin sayı 140 min insan dünyasını dəyişir. Bu ölkədə 1 milyard 400 min əhali yaşayır. Amma orda sürücülerin, piyadaların, motosikletlərin hərəkətinə baxanda düşünürsən ki, hele 140 min ölüm azdır, çox olmalıdır. Hindistanda nə yaxşıdır? Yollar sürətlidir, amma bir dənə

görənde dayanırlar. Orda yol qaydalarına əməl etmək məsələsi yox seviyyəsindədir. Ona görə də il ərzində Hindistan yollarında ildə 140 min insan dünyasını dəyişir. Bu ölkədə 1 milyard 400 min əhali yaşayır. Amma orda sürücülerin, piyadaların, motosikletlərin hərəkətinə baxanda düşünürsən ki, hele 140 min ölüm azdır, çox olmalıdır. Hindistanda nə yaxşıdır? Yollar sürətlidir, amma bir dənə

lik kəmərini təkcə sürücü yox, sərnişinlərin də hamısı bağlayır. Digər tərəfdən nəqliyyat parkının yeni olması qəzalarda ölen ve yaralananların sayına təsir edir. Məsələn, keçən il Almaniya zəncirvari qəzada 256 avtomobilin toqquşması nəticəsində cəmi 3 nəfər xəsarət almışdır. Niye? Əvvəla, bu avtomobil idarə edən və sərnişin olan şəxslərin hamisi təhlükəsizlik kəmərini bağlayır. Bundan əlavə avtomobi-

- Bildiyimizə görə, 80-ci illərdən avtomobil sürürsünüz. Qəza şəraitilə ilə üzləşəbilərsiniz, yoxsa özünüzü ideal sürücü sayırsınız?

- Men özümü göze gətirmək istəməm. (Gülürük) Amma men son 20 ilde cəmi iki dəfə qəza töötmişəm. O da çox yüngül. Bir dəfə yayda işqforda dayanarkən arkadan mənim maşını vurub, cüzi zədə yetirdilər. Sonuncu dəfə də bu ilin aprelində oldu. Bazar günü ki, qar yağdı, yenə işqforda dayananda arxadan avtomobil maşını vurdu, cüzi miqdarda zərər yetirdi. Ondan başqa yol qəzasına düşməmişəm. Mən, ümumiyyətə, qaydaları pozmağı xoşlamıram. Şəxşən men özümü intizamlı sürücü hesab edirəm. Həyatım boyu qırmızı işıqdə kecməmişəm. Bunu təkcə qayda pozuntusunu yox, həm də mədəniyyətsizlik sayıram. Kəməri daim taxmışam. Təkcə mən yox, bütün ailə üzvlərim. Uşaqlarımın 12-13 yaşları var. Onlar biliirdilər ki, 12 yaşına qədər avtomobilin qabaq oturacağında əyleşə bilməzler. Mən uşaqlara izah etmişəm ki, 12 yaşının tamamından sonra orda otura bilərsiniz. Səmimiyyətinə inanın ki, uşaqlarım avtomobilin qabaq oturacağına oturan kimi, məndən əvvəl təhlükəsizlik kəmərini bağlayılar. Mən hər kəs də deyirəm ki, o kəməri mən və ailə üzvlərim ona görə bağlamırıq ki, bizi cərimə edərlər, nəsə qınaq olar. Biz öz həyati, özümüz üçün bunu edirik. Həc kəs təhlükədən siyortalanmayıb. Həc kəs əmin deyil ki, evdən çıxanda başına hansısa hadisə gələ bilməz. Ona görə də ilk növbədə insan öz sağlamlığını düşünməlidir, hər şeyə biganə yanaşmamalıq. Bu qəzalara görə dövlətin özü də böyük vəsat xərcleyir. Bilirsiz kəmərinin sayesindən qədər insan hayata qalib? Amma elə adam da var ki, kəmər bağlamadığına görə 2-3 dəfə ağır xəsarətlər alıb, amma yene də bağlamır. Cox qəribedir. Belə adamlardan "kəməri niye bağlamırsın" sorusunda "qismətdir də, alnına ölüm yazılsıbsa, ölcəyəm" deyir. Bu, düzgün yanaşma deyil. Niye başqa ölkələrdə hamı buna ciddi yanası? Məgər qəzada ölməklə bağlı alın yazısı ancaq elə bize yazılıb? Belə fikirləri insanların beynində çıxarda bilsək, qəzaların da qarşısını alacağıq, ölen və xəsarət alanlar da olmayacaq...

□ Elşad PASASOV

"2012-ci ildə 1,3 milyon avtomobili olan Azərbaycanın yollarında 1168 nəfər, 5,5 milyon avtomobil olan İsvəçədə isə cəmi 260 nəfər ölüb"

süretlə gedən maşın görməzsindən. Sürət həddi 100 km/saatdır, 110-120 ilə gedən bir sürücüye rast gelməsiniz. Bu gün en çox ölüm sürət həddinin aşılmasına görə baş verir.

- *Bəlkə Azərbaycanda yol infrastrukturunu normallaşdırmaq qədər sürət həddi aşağı salın-sın?*

- Şəhər daxilində sürət həddi 60 km/saat, avtomagistrallarda 110 km/saatdır. Bu gün elə yollarımız var ki, avtomagistral statusu verilməyen yollarımızda da sürət həddi 110 km/saata qaldırılıb. Sürücülər təhlükəsizlik tədbirlərinə əməl etmələr o sürət həddindən heç bir problem ortaya çıxmaz. Bu gün bir çox ölkələrdə şəhərlərtrafi və şəhərləri birleştiren yollarda yüksək sürətli avtomagistrallar var. Yeni zəmanəmizin özü sürət əsrəridir. Həc Almaniyada sürət məhdudiyyəti yoxdur. Sadəcə orda təhlükəsiz-

billərin bəlkə də 100 faizinin havva yastıqları var, özü də bir yox, bir neçə dənə. Bu avtomobilərin hamisi qəza zamanı insanın sağ qalmasına, xəsarət almamasına təsir edir. Amma bizdə avtomobilən istismar müddəti olmadığına görə hər kəs çalışır ki, onu ömrünün sonuna qədər sürsün. Hətta ata-babasından qalma avtomobilin də ora-burasını düzəldib istifadə edənlər var. Lakin düşünmür ki, mən bu avtomobili üzdən təmir edə, mexaniki hissələrini yeniləyə bilərəm. Amma insanlar bunu bilməlidir ki, artıq o avtomobilin tam özüyə köhnəlib, korroziyaya uğrayıb, zərbəyə dözmür.

- *Bu, faktdır Avropa və Amerikadakı maşın qəbiristanlığından avtomobillər kütłəvi şəkildə bura daşındı. Bəlkə dövlət səviyyəsində belə bir layihə həyata keçirilə bilərdi ki, vətəndaşlara güzəştli kre-*

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Son

vaxtlar xüsusən də Qarabağ ixtilafinin həlli prosesinə cəlb olunmuş amerikalı diplomatların dilindən mesələ ətrafında status-kvonun qalmasının getdikcə daha təhlükeli olması haqda fikirlər səslənir. Axırkıncı dəfə bənzər açıqlama ilə Minsk Qrupunun ABŞ-dan olan həmsədr Ceyms Uorlik çıxış edib.

Onun qənaətincə, münaqişə tərəfləri arasında, nəhayət, anlaşma əldə olunmasının vaxtı yetişib və sülhə bağlı geridönməz irəliləyiş baş vermesə, müharibə riskləri arta bilər. Eləcə də Minsk Qrupunun digər həmsədr ölkəsi olan Fransanın prosesə cəlb olunmuş diplomatları səviyyəsində analoji bəyanatlar eşidilməkdədir.

Bələ açıqlamalar Rusiya-Qərb münasibətlərinin bührana girməsi fonunda xeyli məntiqli görünür. Çünkü elə bir dönmədə daxil olmuş kimi, Qarabağ probleminə dair vasitəçilərin ortaq mövqeyə gələcəyi heç vaxt olmadığı qədər irreal və qəliz təessüratı bağışlayır. Ona görə ki, üçüncü həmsədr dövlət Rusiyadır və Rusiya da Qərbin konfliktin həllində təşəbbüskarlığını, yumşaq desək, qəbul edə bilmir, Ukrayna olaylarından sonra, ümumiyyətə, digər iki həmsədr dövlə-

Aleksandr Duqin

Rusyanın Ermənistəni dəstəkləməsi Azərbaycana qarşı yönəlməyib?

Aleksandr Duqin: "İrəvan Moskvanı məyus edir..."

"Rusya Ermənistannı Avrasiya Birliyi məsələsində tərəddüdlərindən məyusdur". Bunu erməni saytına müsahibəsində Beynəlxalq Avrasiya Hərəkatının lideri, çox vaxt rəsmi Moskvanın açıq deyə bilmədiyi fikirləri dile getirən, şovinist fikirləri ile tanınan rusiyalı politoloq Aleksandr Duqin prezent Serj Sərkisyanın Rusyanın Azərbaycana silah satmasından gileyənləməsinə münasibət bildirərkən dəyişib.

"Rusya Ermənistana kömək edir, ancaq bu kömək məxsusi və mütləq deyil və Azərbaycana qarşı yönəlməyib. Məsələ ondadır ki, Moskva Ermənistən və Azərbaycanla müxtəlif səviyyələrdə, fərqli formatlarda münasibətlərə malikdir", - deyə o qeyd edib.

Duqin İrəvanı situasiyanı və Rusiya siyasetini dramatik ləşdirməməyə çağırıb: "Başqa yandan, İrəvan Avrasiya istiqamətinə nə qədər çox diqqət ayırsa, bir o qədər Avrasiya Birliyinə tez integrasiya edər və bir o qədər də Rusiya-Ermənistən münasibətlərinin möhkəmlənməsinə zəmanət qazanır. Mən əminəm ki, çox şey İrəvandən asılıdır. Ermənistən tərəddüd və şübhələri Rusyanı məyus edir".

Təbii ki, rusiyalı politoloq bəzi məsələlərdə blef edir və səmimi danışır. Çünkü hamı bilir ki, Azərbaycana, onun ərazi bütövlüyü və suverenliyinə nə böyük təhlükə məhz Moskvanın silahlandırdığı, hərəkətli dəstək verdiyi işgalçı Ermənistəndən gəlir. Rusyanın bu marionet ölkənin arxasından çəkiləməsi yetərlidir ki, Azərbaycan öz torpaq bütünlüyünü qısa zamanda bərpa eləsin.

Ərazilərimizin 21 ildir işğal altında qalmasının əsas başkarının Rusiya olduğunu artıq dünya da fərqlindədir. O ki qaldı rus silahlarının Azərbaycana satılmasına, bu da ilk növbədə Kreml maraqlarına cavab verir - Rusiya bu yolla həm kasad büdcəsini zənginləşdirir, həm də silah alıcısı kimi Azərbaycanı daha bir üstüllü özünü bağlamış olur.

Qarabağ probleminin həllində "M" variantı

Status-kvo dəyişməlidir, amma necə? Münaqişə tərəfləri və vasitəçilərin öz yanaşması var; beynəlxalq hüquqdan doğan ədalətli və optimal çıxış yolunu isə böyük güclər tanımaq istəmir...

tə etimad göstərmir, o cümlədən Qarabağ məsələsində.

Hərçənd, Kreml konfliktle bağlı ənənəvi diplomatik ritorikanı saxlayır və bələ bir görünüt yaratmaqdə davam edir ki, guya Qarabağ probleminə ya-naşmada hər üç həmsədr ölkə eyni mövqedədir. Halbuki, problemin yoluna qoyulması üçün elə həmin üç ölkənin ortaq mövqeyi tam yetərlidir. Gerçəkde isə bələ bir şey yoxdur və əlbəttə ki, status-kvo hələ ki, ən çox Rusyanın maraqlarına uyğun gelir.

Məsələn, öten ay Bakıda və İrəvanda olan Rusyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov Fransa prezidentinin Azərbaycan və Ermənistən dövlət başçılarını Parisdə görüşdürümkən təklifinə isti yanaşdığını bəyan etmişdi. Ancaq az sonra məlum oldu ki, bu, heç də bələ deyil. Lavrov bunu söz xətrinə deyib, Moskva problemlə bağlı təşəbbüskarlığın Fransa timsalında Qərba keç-

məsində maraqlı ola bilmez. Məsələ ondadır ki, bələ bir təşəbbüskarlıq həm də Kremlin Avrasiya İqtisadi Birliyi ilə bağlı layihələrinin gerçəkləşməsinə əlavə engel yaradardı. ABŞ və Fransa isə Rusyanın Qarabağa dair hansı elahiddə planı olmasından, bu planın məxsusən də Azərbaycanı öz orbitinə çəkmək hədəfi güdməsindən şübhələndiyi üçün tələsir. Moskvada da bu tələskənliyin motivini yaxşı bilirlər. Bu və başqa sebəblərdən bir sira analitiklər görə, indi münaqişəye cəlb olunan tərəflər, vasitəçi dövlətlər müstəsna olaraq öz oyunlarını oynamaya başlayıblar.

Təbii ki, Ermənistən istisnadır. Çünkü onun konfliktin həllində ciddi söz sahibliyi yoxdur. Təcavüzkar ölkə bütünlükə Rusiyadan asılıdır. Rusyanın əsas hədəfi isə bəlidir: Moskva Bakı ilə hansısi siyasi bazarlıq hesabına (problemin həlli) hesabına

yox!) bölgənin açar dövləti olan Azərbaycanda, onun tərkib hissəsi olan Dağlıq Qarabağda öz hərbi qüvvələrini yerləşdirməyə can atır. Çünkü Rusyanın bölgəni nezarətdə saxlaması üçün ayrı etibarlı iqtisadi-siyasi, texnoloji riçaqları yoxdur.

Bunu da Qərbin "beyin mərkəzləri"nde bilirlər. Odur ki, vaxtaşırı Kreml birtərəfli planlardan çəkkindirmək üçün feal addımlar atmağa çalışır, bələ bir mesaj göndərirler ki, bölgədə Rusiya tekbaşına dikte edə, təkbaşına oyun oynaya və qura bilmez. Beləcə, Amerika və Avropa status-kvonun dəyişdirilməsini arzulasa da, bunun birtərəfli qaydada baş verməsini, "səyəq maharibə" vəziyyətində olduğu Rusiyaın xeyriyə dəyişməsini də arzulamır.

Ermənistənə gəlincə, Rusiyadan nə qədər asılı olsa da,

onun təsəvvüründə status-kvo yalnız Dağlıq Qarabağın münaqişə tərəfi kimi danışıqlar prosesinə cəlb olunması və "ikinci erməni dövləti"ne qabaqcadan real qarantiya verilməsi ilə dəyişə bilər. Təsəvvür edin, işgalçi ölkə ictimai-siyasi fikrində hətta Dağlıq Qarabağ ətrafindəki 7 rayon hələ də işgal edilmiş yox, "azad edilmiş ərazilər" hesab olunur. Belə bir xəste təfəkkür, "torpaq əvəzini müstəqillik" tezisi ilə onlar ədalətli sülhə ümidi edirlər.

Təbii ki, Azərbaycan üçün status-kvonun dəyişməsi tam başqa anladadır: işgal altındakı torpaqlarımızın sortlara

bölmənədən, beynəlxalq hüquqa, BMT, ATƏT, Avropa Şurası, Avropa Parlamentinin, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının qətnamələri əsasında azad edilməsi, bu proses fonunda isə Dağlıq Qarabağa dünyada mövcud olan ən yüksək özüñüdəre statusunun - muxtarriyyətin verilməsi. Yəni ən ədalətli, ən optimal və tamamilə beynəlxalq hüquqa söykənen bir mövqe.

Rəsmi Bakı bundan artıq gedə bilməz, çünkü ondan o yana Azərbaycan ərazisində ikinci erməni dövlətinin yaradılmasına razılıq vermek gəlir.

Hakimiyyətin islamçı xofu

Azer RƏSİDOĞLU

Azərbaycan hakimiyyətində ciddi texnoloqlar ol-
duqca azdır. Yaxud onların təşəbbüs göstərmək
imkanları əllərindən alınıb. Əks təqdirdə, iqtid-
dar bu qədər primitiv texnologiyalardan istifa-
də etməzdı.

Hakimiyyətin ənənəvi müxalifətə və gənc feallara
qarşı tətbiq etdiyi "narkotik şantajı" nə qədər absurd idisə,
dini mühitin sünü şəkildə radikallaşdırılması da bir o qədər
gülündür.

Sabirabadda baş verən "saqqal qırxma" əməliyyatı,
Müsfiqabad məscidindəki son olaylar onu deməyə əsas
verir ki, hakimiyyət xüsusi olaraq həm ölkə daxilinə, həm
də beynəlxalq təşkilatlara mesaj vermək istəyir ki, Azər-
baycanda dini radikalizm güclənir. Sabirabadda baş ver-
ən hadisə fonunda hakimiyyətin antidemokratik addim-
ları daha mülayim görünür.

Ölkə ictimaiyyəti və Qərbin Azərbaycanla maraqlan-
nan dairələri üçün rüşvətxor məmur zombiye çevrilən
dindar fanatdan daha cəlbedicidir.

İnsanları məzhəb qarşıdurmasına sürükləyənlər elə
buna da hesablamaşdırlar. Dindarlardan bir xoxan obrazı
yaratmaq və bu xoxanla hamını qorxutmaq optimal vari-
ant idi.

Suriyada və İraqda baş verən dini radikalizm fonunda
Azərbaycanda hansısa bir "təsir agenti"nin zorla saqqal
qırxmasının və yaxud gerizəkli birinin İŞİD-i müdafiə et-
məsinin arxasında təhlükəsizlik xidmətlərinin durduğunu
da ehtimal edə bilərik.

Sosial şəbəkələrdəki müzakirələrin də əsas müelliflə-
rinin xəfiyyələr olduğunu ehtimal etmək mümkündür.

Ehtimal etmək olar ki, yaxın zamanlarda dini müstəvi-
də daha ciddi qarşıdurma müşahidə edilə bilər. Bunun
ardınca isə "terora" hazırlaşan "islamçıların ifşası" və eti-
rafların ictimai rəyə təqdim edilməsi mümkündür. Bütün
bunlar isə kütləvi həbslərlə sonuclana bilər.

İslamçı xofu yaratmaq hakimiyyətə son dərəcə vacib-
dir. Azərbaycan hakimiyyətine rəqiblərini sıradan çıxar-
maq üçün bu mif vacibdir. Bütün bunlar iqtidarın deyış-
cəyi təqdirdə Azərbaycanda "islam təhlükəsi"nin baş alıb
gedəcəyi barədə ictimai rəy formalasdırmağa xidmət
edir.

Lakin dini müstəvinin sünü şəkildə radikallaşdırılması
siyasi islamın ən radikal formada təzahürünə şərait yara-
da bilər.

Nəzərə alsaq ki, Azərbaycanda demokratiya müstə-
visi dağıdılıb, insanlar sefalet içinde yaşayırlar, radikal is-
lamın siyasi amilə çəvrile biliçeyini də ehtimal edə bil-
ərik.

Azərbaycanda demokratik qüvvələrin məhvini çox ağır
nəticələr verməkdədir.

Hakimiyyətin son illər ərzində din əleyhinə apardığı
təqiblər radikal dindarların sayının artmasına rəvac verir.
Nəzərə alsaq ki, ölkədə sosial böhran dərinləşə bilər, so-
cial partlayışların ola biləcəyini də proqnozlaşdırıb bilərik.
Bu isə yaxın gələcəkdə ölkədə etiraz dalğasının arta bil-
əcəyinin xəbərcisidir. Bu zaman narazılıqlara islamçılar
rəhbərlik edə bilərlər, iqtidar üçün isə onlarla dil tapmaq
asan olmayacaq.

Digər tərəfdən, Qərbyönü, eyni zamanda, sol ideya-
ların zəiflədiyi bir vaxtda protest elektoratını "sosial əda-
let" və "islam sosializmi" ideyası etrafında birləşdirmək
cəlbedici görünür.

Siyasi islam Azərbaycanda da populyarlaşmağa baş-
layıb. Lakin bu heç də o anlama gəlmir ki, Azərbaycanda
yaxın illər ərzində siyasi islamın hakimiyyətə gelməsi
üçün zəmin var. Əthalinin sosial narazılıqlarını açıqlaması
üçün səbəblər çox olsa da, bütün bunları islam şüarları
adı altında həyata keçirtmək üçün heç bir zəmin mövcud
deyil.

İslam inqilablarının qalib gəldiyi ölkələrə nəzər yetir-
sək, gərək ki, dini inqilabların hərəkətverici qüvvəsi olan
ruhanilər Qərb təhsilli ziyanlılarla birləşə fəaliyyət göstə-
ribilər. Azərbaycan ziyanlısı ilə ruhanisi arasında isə bir
uçuşur mövcuddur. Bu isə kifayət qədər ciddi amildir. Bu
amil islam inqilabı ideyasını sıradan çıxartısa da, dinin ra-
dikallaşmasına şərait yaradır. Radikalıq isə müsbət
perspektiv və etmir...

Ötən il mayın 25-də Bakının Nərimanov Rayonu, Həsən Əliyev küçəsi, ev 92, mənzil 8 ünvanında tibb elmləri namizədi, ürək-damar cərrahi, Tibb Universitetinin nəzdində fəaliyyət göstərən müalicə klinikasının kardiologiya şöbəsinin müdürü, 1977-ci il təvəllüdü Cavid Həmisiyəvin vəhşicəsinə öldürülməsi mətbuatın diqqətindədir.

Mərhumun atası Zameddin Həmisiyəv KİV-lərə bildirib ki, onun oğlunun qətlə yetirilməsini gəlini İrədə Orucova sifariş verib. İ.Orucovanın nümayəndəsi, tanınmış vəkil Aslan İsmayılov isə Z.Həmisiyəevin söylədlərinin həqiqət olmadığını, onun qətlə yetirilmiş oğlunun əmlakına sahiblənmək üçün gəlininə şər atmaqdan çəkinmədiyini söyləyib.

Bu qətlə töredən üç şəxs - Türkən Bağırlı, Yasin Ərəbov və Koroğlu Məmmədovu hüquq-mühafizə orqanlarının eməkdaşları həbs edib. 2014-cü il iyunun 23-də Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində bu səs-külyü qətlə təqsirləndirilən adıçəkilən şəxslərin cinayət işi üzrə proses başlayıb. Hər 3 şəxs tamah məqsədi ilə qəden adam öldürüməkdə ittihad olunurlar.

"Yeni Müsavat"ın eməkdaşı bu suallara aydınlıq getirmək üçün istintaq materiallarını əldə edib. Həmin materiallar arasında cinayətin töredilməsi, onun motivləri aydın şəkildə göstərilir. Beləliklə təqsirləndirilən Türkən Bağırlının müstəntiqlərə ifadəsinə nəzər salaq:

(əvvəl öten sayda)

Cinayətdə əsas iştirakçı kim təqdim olunan Türkən Bağırlı ifadəsində bildirib ki, Koroğlu Məmmədov ona təklif edib ki, Cavid Həmisiyəvi öldürüb bəhalı maşını əla keçirib satsınlı. O, ifadəsində müstəntiqlərə suç ortağının daha bir cinayəti haqda danışır: "Bu barədə (Cavidin öldürüməsini nəzərdə tutur-red.) mübahisəmiz də düşdü. Koroğlu mənənə danışdı ki, təxminən 1 il qabaq tanışı Yura ilə birlikdə adını dəqiq xatırlamadığım, deyəsan, Yaşar və ya Yusif adlı tanışlarının pulunu və maşını alaraq özünü qətlə yetiriblər. Ölən şəxs də Buzovna qəsəbəsində yaşayan olub, eyni zamanda Koroğlunu tanrıyan şəxs olub. Koroğlunun sözüne görə, onların əvvəlcədən məlumatları olub ki, öldürdükləri həmin şəxs Əhməddi qəsəbəsində yerləşən bankdan pul ilə çıxacaqdır. Həmin gün şəxs bankdan çıxandan sonra guya təsadüfən o və Yura qarşısına çıxlıb. Koroğlu Yuranın özünü pis hiss etdiyini söyləyərək onları da yolüstü Buzovna qəsəbəsine aparmasını xahiş edib. Öldürdükləri şəxsin avtomasını "Range Rover" markalı maşın olub. Həmin şəxs onları Buzovnaya aparmağa razılıq verib. Onlar yolda olmuş şəxsi təhdid edərək ondan bankdan götürdüyü pulları tələb ediblər. Buzovna qəsəbəsində yerləşən daş karxanasına aparıb, orada Koroğlu ölüne "gel sən pulu ver və bu barədə heç kəsə demə, sənin qanını bağışlayaq" bildirib. Sonunca razılaşmayaq "şikayət edəcəm, sizi tutduracağam" deyib. Buna görə də Yura onun başına daş ilə vuraraq yere yixib. Koroğlunun dediyinə görə, ölen şəxsin başı o vəziyyətdə olub ki, başının içinde olan mayelər yere dağılib. O,

Yura ilə ölen şəxsi elə karyerde basdırıb, maşında olan 20 min manat pulu götürüb, sonra da "Range Rover" markalı avtomasını "zapçast" edərək Gəncə şəhərində sataraq 6 min manat eldə edib. Yura ilə əldə olunan gəliri yarı bölib, bu hadisədən sonra Yura Rusiya Federasiyasının Krasnodar şəhərinə çıxbıd!"

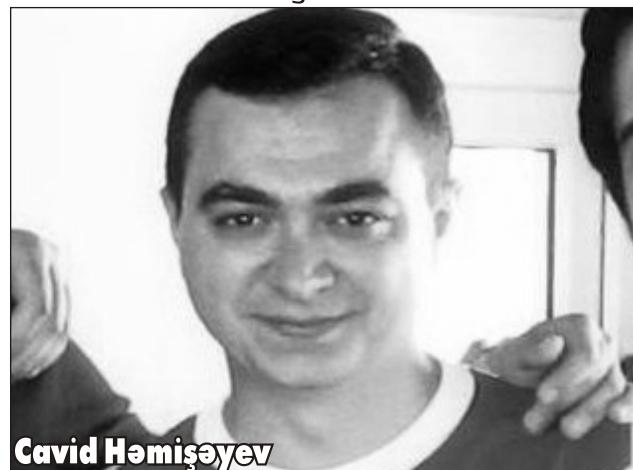
T.Bağırlı müstəntiqlərə Cavid Həmisiyəve qarşı cinayəti planlaşdırımlarının detallarını

ruşdu. Yasin isə Azərbaycan dilində "yox, görməmişəm" deyib, "gəl, gedək götürək" - söylədi. Biz üçümüz yoldan "VAZ-2107" markalı, ağ rəngli, üzərində taksi işarəsi olan avtomasına Yasinin evinə gəldik. Yasinin evi Koroğlugilin evinin yaxınlığında yerləşir. Yasin maşından tək düşdü. Təxminən 1-2 dəqiqə sonra geri qayıtdı. Biçəq məsiş təyinatlı biçəqə oxşayırdı. Dəstəyi taxtanın olmaqla qəhvəyi rəngdə idi. Biz həmin

Koroğlu yolda Yasinə 200 manat pul verdi. Yol üstü isə biçəqləri, mənzilin açarını, maşından tapılan deridən olan əlcəkləri zibitxanaya atıldı. Koroğlunun biçəğinin ucu əyilmədi. Məni evə gətirdilər. Cavidin pul qabığını və içinde olan vizitkaları evin həyətində yandırdılar, "Nokia" markalı telefonunu qırdılar, digərini isə, səhv etmiremə, "HTC" markalı telefonu isə Yasin özüne götürdü. Koroğlu Yasin ilə evdən çıxaraq sonuncu

Məşhur həkimin qətlinin əsas iştirakçısından sok ifadələr

Türkan Bağırlı: "Koroğluaya dedim ki,
Cavidin maşınının açarını oğurlayıb sənə
verim, razılaşmadı, dedi onu öldürəcəm"

Cavid Həmisiyev

da açıqlayıb: "Mən Koroğluaya dedim ki, "gəl mən Cavidə görüş təyin edim, evdə olduğum müdəttədə maşının açarlarını götürür verim sizə çıxbı gedərsiniz". Əvvəl Koroğlu razılaşsa da, sonradan "xeyr, biz həmin adamı öldürəcəyik" dedi. 2013-cü il mayın 24-də Koroğlu dedi ki, "mən hər şeyi bibim oğlu Yasinə danışmışam, cinayəti onunla birgə törədəcəyik". Həmin gecə Koroğlu öz telefonunu mənənə verərək Cavidə zəng etməyimi, həmin mənzildə görüşməyi və özü ilə pul götürməsi bildirməyi dedi. Mən Koroğlunu telefonundan Cavidə zəng edərək sehəri gün, yəni 25.05.2013-cü ildə görüşməyimizi təklif etdim. Cavid mənim səsimi eşidərək sevindi və bildirdi ki, "mən səni neçə vaxtdır axtarıram, telefonuna zəng çatırm, darixmişam. Sabah mən sənə zəng edəcəm görüşərək". Həmin gecə Koroğlu özü ilə haradansa desteyi ağ-göy-qırmızı rəngli biçəq gərtidir. Mən telefonla danışandan sonra həyətə çıxaraq biçəgi itti. 25.05.2013-cü il tarixdə saat 11 radələrində ayağa qalxdıq. Koroğlu Yasinə zəng edərək Buzovna qəsəbəsində yerləşən "Xrustalnı" adlanan yere gəlməsini bildirdi. Koroğlu evdən çıxmamış gecə itildiyi biçəgi pambığa bükərək mənim çantam qoydu. Biz Koroğlu ilə hərəkətində desteyi ağ-göy-qırmızı rəngli biçəq gərtidir. Mən telefonla danışandan sonra həyətə çıxaraq biçəgi itti. 25.05.2013-cü il tarixdə saat 11 radələrində ayağa qalxdıq. Koroğlu Yasinə zəng edərək Buzovna qəsəbəsində yerləşən "Xrustalnı" adlanan yere gəlməsini bildirdi. Koroğlu evdən çıxmamış gecə itildiyi biçəgi pambığa bükərək mənim çantam qoydu. Biz Koroğlu ilə hərəkətində desteyi ağ-göy-qırmızı rəngli biçəq gərtidir. Mən telefonla danışandan sonra həyətə çıxaraq biçəgi itti. 25.05.2013-cü il tarixdə saat 11 radələrində ayağa qalxdıq. Koroğlu Yasinə zəng edərək Buzovna qəsəbəsində yerləşən "Xrustalnı" adlanan yere gəlməsini bildirdi. Koroğlu evdən çıxmamış gecə itildiyi biçəgi pambığa bükərək mənim çantam qoydu. Biz Koroğlu ilə hərəkətində desteyi ağ-göy-qırmızı rəngli biçəq gərtidir. Mən telefonla danışandan sonra həyətə çıxaraq biçəgi itti. 25.05.2013-cü il tarixdə saat 11 radələrində ayağa qalxdıq. Koroğlu Yasinə zəng edərək Buzovna qəsəbəsində yerləşən "Xrustalnı" adlanan yere gəlməsini bildirdi. Koroğlu evdən çıxmamış gecə itildiyi biçəgi pambığa bükərək mənim çantam qoydu. Biz Koroğlu ilə hərəkətində desteyi ağ-göy-qırmızı rəngli biçəq gərtidir. Mən telefonla danışandan sonra həyətə çıxaraq biçəgi itti. 25.05.2013-cü il tarixdə saat 11 radələrində ayağa qalxdıq. Koroğlu Yasinə zəng edərək Buzovna qəsəbəsində yerləşən "Xrustalnı" adlanan yere gəlməsini bildirdi. Koroğlu evdən çıxmamış gecə itildiyi biçəgi pambığa bükərək mənim çantam qoydu. Biz Koroğlu ilə hərəkətində desteyi ağ-göy-qırmızı rəngli biçəq gərtidir. Mən telefonla danışandan sonra həyətə çıxaraq biçəgi itti. 25.05.2013-cü il tarixdə saat 11 radələrində ayağa qalxdıq. Koroğlu Yasinə zəng edərək Buzovna qəsəbəsində yerləşən "Xrustalnı" adlanan yere gəlməsini bildirdi. Koroğlu evdən çıxmamış gecə itildiyi biçəgi pambığa bükərək mənim çantam qoydu. Biz Koroğlu ilə hərəkətində desteyi ağ-göy-qırmızı rəngli biçəq gərtidir. Mən telefonla danışandan sonra həyətə çıxaraq biçəgi itti. 25.05.2013-cü il tarixdə saat 11 radələrində ayağa qalxdıq. Koroğlu Yasinə zəng edərək Buzovna qəsəbəsində yerləşən "Xrustalnı" adlanan yere gəlməsini bildirdi. Koroğlu evdən çıxmamış gecə itildiyi biçəgi pambığa bükərək mənim çantam qoydu. Biz Koroğlu ilə hərəkətində desteyi ağ-göy-qırmızı rəngli biçəq gərtidir. Mən telefonla danışandan sonra həyətə çıxaraq biçəgi itti. 25.05.2013-cü il tarixdə saat 11 radələrində ayağa qalxdıq. Koroğlu Yasinə zəng edərək Buzovna qəsəbəsində yerləşən "Xrustalnı" adlanan yere gəlməsini bildirdi. Koroğlu evdən çıxmamış gecə itildiyi biçəgi pambığa bükərək mənim çantam qoydu. Biz Koroğlu ilə hərəkətində desteyi ağ-göy-qırmızı rəngli biçəq gərtidir. Mən telefonla danışandan sonra həyətə çıxaraq biçəgi itti. 25.05.2013-cü il tarixdə saat 11 radələrində ayağa qalxdıq. Koroğlu Yasinə zəng edərək Buzovna qəsəbəsində yerləşən "Xrustalnı" adlanan yere gəlməsini bildirdi. Koroğlu evdən çıxmamış gecə itildiyi biçəgi pambığa bükərək mənim çantam qoydu. Biz Koroğlu ilə hərəkətində desteyi ağ-göy-qırmızı rəngli biçəq gərtidir. Mən telefonla danışandan sonra həyətə çıxaraq biçəgi itti. 25.05.2013-cü il tarixdə saat 11 radələrində ayağa qalxdıq. Koroğlu Yasinə zəng edərək Buzovna qəsəbəsində yerləşən "Xrustalnı" adlanan yere gəlməsini bildirdi. Koroğlu evdən çıxmamış gecə itildiyi biçəgi pambığa bükərək mənim çantam qoydu. Biz Koroğlu ilə hərəkətində desteyi ağ-göy-qırmızı rəngli biçəq gərtidir. Mən telefonla danışandan sonra həyətə çıxaraq biçəgi itti. 25.05.2013-cü il tarixdə saat 11 radələrində ayağa qalxdıq. Koroğlu Yasinə zəng edər

Gürcüstan DİN-in əməliyyatı ölkənizə ciddi problem yarada bilər

• yulun 11-də Gürcüstan Daxili İşlər Nazirliyi (DİN) beynəlxalq narkotrafikin qarşısının alınması haqqda rəsmi məlumat yayıb. Belli olub ki, Azərbaycandan Gürcüstan ərazisinə daxil olan yük maşının 2 ton 790 kilogram "maye heroin" tutulub. Gürcüstan güc strukturlarının əməkdaşları avtomasının yük yerində içərisində heroinin əkin sahələrinin yararsız hala dəşmişə olub.

Gürcüstan DİN-in rəsmi məlumatında belə deyilir: "Bu qədər narkotik maddənin aşkar edilməsi Gürcüstan üçün görünməmiş hadisədir. Ekspert-kriminal xidmetin məlumatına görə, narkotik maddənin 80 faizi temiz heroinden ibaretdir, bazar qiyməti yüz milyonlarla dollardır".

Ekspertlərin məlumatına görə, maye heroinin tərkibi bir neçə il önce Əfqanistan narkotik maddə istehsalçıları tərəfindən hazırlanıb. Maye heroin formulu heroin qacaq-malçılığının sadələşdirilməsi və onun müxtəlif texniki və ya ərzaq malları adı altında ört-basdır edilməsi üçün icad olunub. Qeyd edək ki, yük plastik çəlləklərdə olub və gizlədilməyib. Bəs, necə olub ki, bu həcmədə yük maneesiz şəkildə Azərbaycan ərazisində daşınır? Bu suala Azərbaycan DİN, MTN, Sərhəd Xidməti və Gömrük Xidməti cavab vermelidir.

Iddialara görə, bu həcmədə narkotik maddənin, arxasında ciddi himayədar olmasa, ölkəmizin bütün ərazisi ilə daşınması mümkün deyil. Bu əməliyyatın arxasında kimin, yaxud da kimişlərin durduğu və Azərbaycanda kimlər tərəfindən himayə olunduğu sual doğurur. Bu sualin cavabı isə yüksək özündən daha maraqlı və vacibdir.

Qəzetimizin ekspertlərinin mülahizələri var; narkotrafiklə hansı simaların uğraşılığı çoxdan məlumdur. Beynəlxalq narkotrafikin mühüm zənciri olan Azərbaycanda bir neçə narkotik saflaşdırma məntəqəsi də mövcuddur və bu barədə ötən illərdə yazılar dərc etmişik. Görünür, şəbəkə Gürcüstan ərazisində, ölkəmizdə olğunu kimi, qüsursuz çalışma bilmir.

"Şərq-Qərb" Araşdırma Mərkəzinin rəhbəri Ərəstun Oruclu "Yeni Müsavat" a deyib ki, Gürcüstan DİN-in əməliyyatı sıradan hadisə deyil: "2 ton 790 kilogram heroin daşınması sadə bir məsələ deyil. ABŞ Dövlət Departamentinin 2011-ci ildə narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi ilə bağlı yayıldığı hesabatda Azərbay-

Azərbaycandan daşınan 167 milyon dollarlıq heroinin sırrı

Bu həcmədə narkotik maddənin himayədar olmadan daşınması mümkün deyil. Ekspert: "Sərhəddən 5 kilogram banan keçirmək mümkün deyil, amma 1 maşında 3 tona yaxın narkotik gəlib..."

Bu ilin aprelində Əli Həsənovun rəhbərlik etdiyi Dövlət Komissiyasının İşçi Qrupu "Azərbaycan Respublikasında narkotiklərə nəzarət sahəsində 2013-cü il üçün ölkə üzrə məruzə" hazırlayaraq yaymışdı. Həmin məruzədə qeyd edildi ki, 2014-cü il yanvarın 1-ə qədər "qara bazar"da 1 kq həşin topdan satış qiyməti minimum 3 min dollar, maksimum 4 min dollar, 1 kq tiryekin topdan satış qiyməti minimum 5 min dollar, maksimum 7 min dollar, 1 kq marixuananın topdan satış qiyməti minimum 6 min dollar, maksimum 8 min dollar, 1 kq heroinin topdan satış qiyməti ise minimum 15 min dollar, maksimum 20 min dollar olub.

"Qara bazar"da 1 kq həşin pərakəndə satış qiyməti minimum 8 min dollar, maksimum 10 min dollar, 1 kq tiryekin pərakəndə satış qiyməti minimum 10 min dollar, maksimum 15 min dollar, 1 kq marixuananın pərakəndə satış qiyməti minimum 10 min dollar, maksimum 15 min dollar, 1 kq heroinin satış qiyməti ise minimum 40 min dollar, maksimum 60 min dollar təşkil olunur. Həmin rəqəmi 2 ton 790 kilogram vursaq 167 milyon 400 min dollarlıq heroinin cəmi 1 maşınla ölkəmiz ərazisindən keçdiyini görürük. Narkomanlar arasında "Tanrıının göz yaşı" adlandırılan bu yüksək Azərbaycan ərazisində sərbəst keçməsi, heç şübhəsiz ki, böyük pullar hesabınadır. Və bu cirkli paranın sıradan bir narkobaronun cibinə axması sadəcə inandırıcı deyil. O səbəbdən ki, həmin narkobaronun yüksək hüquq mühafizə organlarının elinə keçməyəcəyinə qarantiya vermesi 167 milyonluq həmin yüksək daşınmasından hansı vəzifəlinin və neçə faiz alması, qazanması suali açıq olaraq qalır.

Mövzuya qayıdağlıq: □ E.MƏMMƏDƏLİYEV

yayınıb. Məlumdur ki, narkotiklərin qanunsuz dövriyyədən çıxarılması da, yandırılması da birbaşa müvafiq dövlət qurumunun funksiyana aiddir. Deməli, Azərbaycanda narkotiklə mübarizə aparmalı qurumların özündə qanunsuz dövriyyə ilə məşğul olan vəzifə daşıyıcıları var və onlar dövlətə güclər bilirlər. Əks halda dövlətin narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı fealiyyətini sıfırlayan real addimlar ataraq dövriyyədən çıxarılan narkotiklər yandırmaq əvəzine "parasok" yandırılmazırlar. Və bunu söyləyən də sıradan şəxs deyil - Əli Həsənov prezidentə antinarkotik hesabatlarını hazırlamalı olan komissiyanın sədridir.

Lakin 2012-ci ildə bu sahələrin yenidən münbitləşməsi nəticəsində heroin və kokainin Avropa bazarına daşınması kütləvi hal alıb. Əfqanistanda bu cür əkin sahələrinin ərazisi hazırda 131 min hektardır. Bu isə 2011-ci ilə nisbətən 11 faiz çoxdur. Ümumiyyətə, dünya bazarına çıxarılan narkotik vasitələrin 95 fəzini əfqan narkotik təşkil edir. Cənubi-Şərqi Asiya ölkələrində (Laos, Myanma və Thailand) isə bu cür əkin sahələri

dan ərazisindən il ərzində keçməsi ehtimal olunan narkotiklərin təxminən 30 faizidir.

Buradan belə mənətiq nəticəyə gelmək olur ki, hesabatda göstərilən 11 tona yaxın narkotikin Azərbaycan ərazisindən keçməsi baş verirə, deməli, ölkə ərazisindən narkotik böyük partiyalarla keçirilir.

Ə.Oruclu çox maraqlı bir məqama da toxundu: "Bu günlərdə Rusiya presidente Vladimir Putin MDB xüsusi xidmət, təhlükəsizlik və kəşfiyyat orqanlarının rəhbərleri ilə toplantı keçirdi. Həmin toplantıda Rusiya presidente 3 bənd üzrə əməkdaşlıq formatı təklif etdi. Bunlar qeyri-qanuni miqrasiya, terrorçuluq və narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə idi. Bu fonda 3 tona yaxın heroinin tutulması təsadüfi deyil. Bu, bütövlükde Azərbaycan həkimiyəti daxilindəki qruplara və ya konkret qruplaşmaya mesajdır. Azərbaycan ərazisindən 3 ton narkotiki keçirmək istəyenlər həmin yüksək ölkə ərazisindən maneesiz keçəcəyinə tam əmin olmalı idilər və yəqin ki, də belə olub".

Ekspert Azərbaycan həkimiyətini təcili surətdə araşdırılmasına başlamağa çağırıb: "Nə qədər ki, bu məsələ ilə bağlı Azərbaycana ciddi beynəlxalq təzyiqlər başlamayıb, həkimiyət öz təşəbbüsü ilə məsələnin təcili təhqiqatının aparılmasını həyata keçirməlidir. Bu, sıradan hadisə deyil.

Dövlət Komissiyasının sədri, baş nazirin müavini Əli Həsənovdan isə münasibət öyrənə bilmədi.

Xatırladaq ki, Ə.Həsənov bu il mayın 2-də öten il narkotik vasitələrin dövriyyədən çıxarılması zamanı cinayətlərin baş verdiyini açıq söyləyib: "Bəzi qurumlar heroin əvəzine parasok yandırıblar". Maraqlıdır ki, Ə.Həsənov həmin şəxslərin adını açıqlamaqdən

Ümmətin Qəzza imtahani

Kənan RÖVSƏNOĞLU

Kimlər çıxa bildi bu imtahandan?

İnsan bu dəfə də heç bir tutarlı səbəb göstərmədən Qəzzaya hücum etdi. Zətən heç bir zaman bəhanəyə ehtiyacı olmayan yəhudi dövlətinin bu dəfə ötən ay Qərib Şəriədə qaçırlıqlaq öldürümüş 3 israillinin qisasını almaq bəhanəsi ilə Qəzzaya hücum etdi. 5 gündür davam edən amansız bombardman nəticəsində Qəzzaya atılan 1300 İsrail raketin 165 feləstinlinin ölümüne səbəb olub. Bu hücumun dəhşətini sübut edən bir fakt ondan ibarətdir ki, ölenlərdən 33-ü - 16 yaşdan aşağı - uşaq, 16-sı isə qadındır. Yalnız şənbə günü bombardmanda 56 nəfər (1-i uşaq) ölüb.

Qəzzanın dəhşət tablosunu çəkmək mümkün deyil. Dünya mediası, sosial şəbəkələr parçalanmış körpə uşaq cəsədləri fotoları ilə dolub daşır. İsrail isə öz işin-dədir. Dünyada en six məskunlaşmanın olduğu Qəzzaya dayanmadan raket yağıdır. BMT-nin məlumatına görə, "HƏMAS hədəflərini vuran" İsrailin atlığı bombardardan ölenlərin 77 faizi mülki insanlardır. İsrail dövlətinin Qəzzaya qarşı növbəti vəhşiliyi və dünyadan buna susqunluğu bəşəri bir cinayətdirsə, buna şərık olan müsəlmanlar da var.

Qəti şəkildə inanıram ki, Qəzzaya İsrailin növbəti (onsuz da hər 2-3 ildən bir geniş hücum, il ərzində isə onlara hava hücumu olur - K.R) hücumunun Ramazan ayında baş verməsi təsadüf deyil. Müsəlman aləmi bir Qəzza imtahani verir. Müsəlman dünyasının düz mərkəzində, kiçik bir ərazi açıq şəkildə işğalçıların hücumlarına məruz qalır, hər gün onlara insan öldürülür, mülki obyektlər, xəstəxanalar dağıdır, açıq irqqi çağırışlar edilir, amma müsəlman dünyası səsini çıxarmır. İraqda, Suriyada hakimiyyət uğurunda cihad fetvaları verən, müsəlmanları bir-birinin qanını tökmək üçün səfərbər edən, bunun üçün pul ayıran müsəlman başbənləri susqundurlar. Müsəlman aləmi Qəzzadakı usaqlara 4 milyon dollar ayıran futbolçu Kristiano Ronaldo ilə təşkinlik tapdı. Yegane yardım sədasi uzaq Mərakeşdən gəldi. Bu ölkənin hökuməti Qəzzaya yardım üçün 5 milyard dollar ayırdığını və yaralıları müalicə olunması üçün şərait yaratmağa hazır olduğunu bəyan edib.

Amma bu, çox azdır. Bəs digər ərəb hakimiyyətləri? Neftdən hər gün milyonlarla dollar gəlir əldə edən dünyanın en zəngin hökumətləri nədən hərəkətə keçmirlər? Doğrudanlı, Suriyada Bəşər Əsdin devrilməsi və ya İraqda Malikinin hakimiyyətdə qalması Qəzzada insanlıq dramı ilə müqayisədə daha ciddi problemdir? İnanaqmı? Suriyada hakimiyyət mühərabəsinə ayrılan vəsaitin, göstərilən dəstəyin yarısı Fələstinə aynılsayıdı, bu gün Qəzzada bu faciələr baş verməzdı.

Bütün bunların heç biri yoxdur və gözler öündə bir xalq öz torpaqlarında bombalanaraq qırılır. Bütün bunlar olmadığı üçün müsəlman həmrəyliyi, ümmətçilik haqda çağırışların siyasi ritorika olması, ərəb rejimlərinin Qəribin oyuncağı olduğu ilə bağlı iddialara inanma-maqdan başqa çarə qalmır. Doğrudanlı müsəlman dünyasının mərkəzində, 1,6 milyardlıq müsəlmanın əhatəsində yerləşən İsrailin məhasırı altında qalan, artıq illərdir dünyanın "canlı həbsxanası" adlandırılan Qəzzanı xilas etmək mümkün deyil? Uzun illərdir ki, mütərəqqi müsəlman ziyanları Fələstin məsələsini çözülməsinin bu qədər uzanmasının arxasında dayan əsas səbəblərin ərəb dövlətlərinin Qəribə gizli əməkdaşlığı olduğunu iddia edirdilər. Son hadisələr bunu bir daha təsdiqləyir.

Allah müsəlmanları Qəzza sınığı ilə imtahan edir. Etiqad etdiyi, iman getirdiyi İslam dininə, onun buyruqlarına nə qədər bağlı olduğunu bu cür sınاقdan çıxarırlar. Bu imtahandan çox az insan keçir. Qəzzada ölen uşaqlardan savayı, çox az adam.

Bakıda "analoqsuz memarlıq" üslubunda bir çimerlik var. Çimərliyə yaxınlaşanda hündür bir hasar Çin səddi kimi uzanır. Adama elə gelir ki, dənizə hasarı yarıb keçəcəksən. Bir az irəliləyəndə divar "Dənizə" yazılmış və işarə qoyulmuş bir tablo çıxır.

Bu hündürlükde və enlikdə hasarlama ya hərbi hissə, yaxud da hərbi düşərgələrdə rast gəline bilər. Məlum olur ki, ərazini hasarlatdırın bir generaldır (dəqiqləşdirmələr aparmadığımız üçün onun adını hələlik yazmırıq-red.). Amma general bu ərazini heç də hərbi hissə üçün özəlləşdirməyib. Sadəcə, kefi belə isteyir.

Pirşağı çimərliyini öz şəxsi mülkü hesab edir. Ona görə də çimərlik başdan-başa hasarlanıb, mühəsirəyə alınıb. Öyrənirik ki, vəziyyət çoxdan beledir. Çimərliyə giren kimi isə zibillik, baxımsızlıq, qarpız, meyvə-tərəvəz qabıqları "bərq vurur".

Pirşağı camaatı arasında gəzən söz-söhbətə görə, general bu uzunluqda ərazini özəlləşdirir də, ayda-ildə bir dəfə bura gələr ya gəlməz. Bəlkə də aylarla heç yadına düşmür. Amma əhali üçün dənizi bağlı elan edib. Gediş-geliş məhdudlaşdır.

Hələ bir elan şəklində dənizə gedən yolu da göstərirler. Kənd əhlinin sözlərinə görə, Pirşağı çimərliyi başqa yerlərdən fərqlənir. Çünkü Pirşağıda dəniz neftlə çirkənmişdir. O səbəbdən əhali buranı seçim edir. Amma baxımsızlıq ucbatından çimərlik digərlərindən geri qalır.

Harada ki, kafelər, restoranlar açılıb, o yerlərin qabağı səliqə-sahmanıdır. Generalın hasarladığı ərazi ilə üzbeüz sahil isə zibil içinde üzür. Kənd sakınlər deyirlər ki, general dənizin yolunu bağlayırdısa, heç olmaya çimərliyə də "əl gəzdirirdi", abadlıq işləri görülərdi: "Nə bir xilasedici dəstə var, nə də təhlükəsizlik xidməti. Kimsə Allah eləməmiş, boğulsa onu kim qurtaracaq? Hələ bir hasarın ətrafına baxın. Zir-zibil əlinən keçmək olmur. Yan-yöre küçə itlərinin, narkomanların məskənинe çevrilib".

Pirşağı sakınları tələb edirlər ki, dənizə gedən yol açılsın, çimərlik isə təmizlənsin. Onların dediyinə görə, generalın bu hündürlükde və enlikdə hasar tikmək hüququ yoxdur. Camaat danişir ki, Xəzərin sahilləri toxunulmazdır və hələ eks-prezident Heydər Əliyevin dövründə qanunla dəniz sahillərinin hasarlanması qadağan olunub. Bunu bilirlər, amma əməl etmirlər. Sadə camaat neyələsin? Biri durub səsini çıxarsa, tutacaqlar. Zeynəb Xanlarova neçə dəfə çıxış

General Pirşağı çimərliyini hasarlatdırır

"Çin səddi" kimi uzanan hasarlar camaatı Xəzərə həsrət qoyub; sakınlər dənizə gedən yolu açılmasını tələb edir

min məmurlar şəxsi əmlakları xalqın sərvətindən istifadə edərək tikirlər, milleti dənizə buraxırlar. Bu gün - sabah dənizdə çimməyi də qadağan edəcəklər. Deyəcəklər ki, suya girəndə pulunu verir, 1 saat suda qalmaq filan qədərdir. Vallah, bunlardan nə desən gözləmək olar".

Narazı sakınlərin tələbi budur ki, səliqə-sahmana diqqət göstərilsin, məisət tulantıları çimərlikdə zibil dağları kimi yığılmasın, ən əsası da "Berlin divarı" kimi uzanan hasarlar ləğv edilsin, yol açılsın. Xatırladaq ki, 2003-cü il yanvarın 13-də prezident Xəzər sahillərində şəxsi evlərin və obyektlərin tikintisini qadağan edən "Azərbaycan Respublikasında Xəzər dənizi sahillərində istifadəyə dair bir səra tedbirler haqqında" sərəncamı imzalayıb.

H.Əliyevin sərəncamına əsasən, Nazirlər Kabinet, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, Dövlət Torpaq və Xəritəcəkme Komitəsi, Bakı və Sumqayıt şəhərlərinin icra hakimiyyətləri, habelə Abşeron, Siyəzən, Dəvəçi, Xaçmaz, Xızı, Neftçala, Salyan, Lənkeran, Masallı, Astara rayon icra hakimiyyətləri Xəzər dənizi sahillərində 130 metrlik məsafədə tikilən obyektləri sökdürələr.

2003-cü il avqustun 4-də isə H.Əliyev: "Azərbaycan Respublikasında Torpaq Məcəlləsinə dəyişikliklər edilməsi haqqında" qanun layihəsini imzaladı. Hələ də qüvvədə olan həmin qanuna görə, Xəzər dənizinin sahillərinin 80-130 metrliyə dövlətə məxsusdur.

Deməli, həmin ərazi satila və özəlləşdirilə bilmez. H.Əliyevin vəfatından az sonra məmurlar neinkin Xəzər sahillərini zəbt etdilər, hətta dənizin kənarına uca hasarlar da çəkdilər, suya girdilər.

□ **F.İLQAROĞLU**
E.SALAMOĞLU

İnsanlar qorxularının əsiridir deyiblər. Təbiədə, ətrafdə, insanlar arasında kim nəden qorxursa, o qorxu ilə yaşayırsa, bu, onun kabusuna çevirilir. Adam var it görəndə dabanına tüpürür, adam var yuxarı mərtəbələrdə dayanmaqdan qorxur. Təyyarəni həyatının kabusunu sayanlar, qapalı yerdə dayandığı üçün ürəyi sıxılanlar... Siyahida kimlər yoxdur ki.

Mütəxəssislər görə, qorxular ümumən 3 yerə bölnür:

1. Aqrofobiya - küçə, meydən, bazar, teatr, kino, tünəl və sair bu kimi yerdən qorxurlar. Çok vacib olduqda belə yerlərə aile və dostları ile gedirlər.

2. Spesifik fobiya - heyvanlardan (özü də təkcə yırtıcı yox, həm də ev heyvanlarından), yüksəklikdən, qapalı və açıq mühitlərdən, teyyarəye və lift məməkdən qorxurlar.

3. Sosial fobiya - daha çox ictimai yerlərdə yeməkdən, danışmaqdan və ya yazmaqdan, həmçinin ictimai neqliyyatdan istifadə etməkdən, qonaq qəbul etməkdən, əl-ələ görüşməkdən qorxurlar.

Fobiyalar müxtəlif yaşlarda başlaya bilər. Geniş yayılmış əsəb pozuntularıdır: fobiyalardan əhalinin 15-18%-i əziyyət çəkir.

Fobiya bir insana müyyəyen bir obyekt, vəziyyət və ya fealiyyətin təsir etdiyi qorxu hissini verilən addır. Fobiyası olan insanlara "fobik" adı verilir. Fobik insanlar, bu vəziyyəti tam olaraq qəbul edə bilmədiklərinə və ümumiyyətlə müalicə olmadıqlarına görə ölkədəki fobik şəxslərin nisbeti de tam olaraq bilinmir. Ancaq elmi araşdırımlar nəticəsində 20 %-dən çox, 30%-dən aşağı olduğu düşünülür. Şəxs özündə qorxu yaranan obyekt və ya vəziyyəti ilə qarşılaşıldıqda ürək döyüntüsü, gücsüzlük, birdən ürkkeçmə, dərmansızlıq, nəfəs darlığı, ağız və ağız bölgəsinin quruması, titreme kimi müyyəyen hallar yaranır. Bəzi insanlarda isə adət edildiyindən ferqli əlamətlərə rast gelinir. Lakin səbəbi tam olaraq aydınlaşmadıqdan, həll yolunu tapmaq digər əlamətlərə sahib insanlara nəzərən daha çətin olur.

Ekspertlərin fikirincə, bu qədər böyük qorxu hissi yaranması ən əsas sebəblərdən biri odur ki, insan bioloji olaraq bu cür proqramlaşdırılmışdır, həmçinin aydın olub ki, bəzi fobiyalar uşaqlıqda və ya yeniyetmə yaşında əmələ gələn qorxuların nəticəsidir. Son araşdırımlara görə, Yer kürəsində təxminən 10 milyon insan müxtəlif fobiyanın əziyyət çəkir, amma bir faktda var ki, bəziləri nədənə qorxduqlarını inkar edirlər. Bu səbəbdən dəqiq nəticələri əldə etməyi müraciət kəbləşir.

Ən geniş yayılmış fobiya nümunələri:

X qıppopotomonstroseskip-pedalofobiya - uzun sözü düzgün tələffüz etməsindən əziyyət çəkenlər

X qlobofobiya - şarlardan, uşaqlarından qorxanlar

X akrofobiya - hündürlükdən qorxanlar

X niktofobiya - qaranlıqdan qorxanlar

X pteronofobiya - bu insanlar hədsiz dərəcədə qidiqlama-dan qorxular

X qematofobiya - qanı görən kənən təz özlərini itirənlər

X araxnofobiya - hörməcək-lərdən qorxanlar

X alektorofobiya - bəzi in-sanlarda balaca cüclər və ya quşlar qorxu, həyəcan yaradır

X keraunofobiya - şimşek çaxmasından qorxanlar

X qalassofobiya - dənizdən qorxanlar

Bununla yanaşı, çox qəribə qorxular da var ki, bunlar insan həyatını rəsmən əsir alırlar. Qid-rozofobiya - soyuqlamaqdən, tərləməkdən və xoşagelməz qorxusunu. Bu fobiyanın əziyyə-

şayan "mauqli-insan"da müşahide olunur.

Dorofofobiya - hədiyyə qorxusu. Bu xəstelikdən əziyyət çəkən insanlar hədiyyə almaqdən və hədiyyə verməkdən qorxular. Dorofofobiya əsasını uşaqlıqda olan tənbehələr və komplekslər qoyur.

Lakanofobiya - tərəvəz qorxusu. Lakanofobiyanın əziyyət çəkən insanlar tərəvəz gördükde təngnəfəs olurlar, ürəkbullan-mayla müşahide olan baş ağrısı keçirirlər. Belə insanlar tərəvə-

bu daha çox səriştəsiz, gülməli, axmaq kimi görsənmək qorxusudur.

Hörməcək, sıçrov, tarakan (mətbəx böcəyi), ilan, təyyarə, bədheyəb, iblis (şeytan), güz-gü, kompüterin söndürülmüş monitoru, dikdən qorxusunu da klassik qorxular siyahısına elave etmək olar.

Dəli olmaq (ağlı itirmək, halanmaq) qorxusunu da ümumi siyahıya aid etmək olar. Bunu ancaq abstrakt təsəvvürlə (anlaşıla) düşünən insanlar hiss

Bu nə qorxudur, əsiri olmuşuq?

Tibb elminə məlum olan
saysız-hesabsız fobiyaların ilginc siyahısı...

yət çəkən insanlar doşanlara, quşlara və donuzlara paxılıq edirlər. Bunun səbəbi həmin heyvanların tərəzələrinin olma-masıdır.

Ombrofobiya - yağış fobiyası. Bu qorxu çox ciddi hesab olunur. Çünkü digər insanlara hücumla nəticələnə bilər. Yağış fobiyasının sebəbi uşaqlıq vaxtı valideynlərin övladlarına yağış zamanı çöle çıxmaya icazə verməsindən qaynaqlanır. Müte-xəssisler iddia edirlər ki, yağış zamanı çox insanlarda depresiya müşahidə olunur.

Filofobiya - sevgi qorxusu. Psixoloqlar hesab edirlər ki, filofobalar redd olunmaq qorxusunu ilə yaşayırlar. Filofobiya bir növ insanda inamsızlıq hissini gizlədir.

Kumpunofobiya - düymə qorxusu. İnanılmazdır, lakin insanlar arasında bu fobiya rast gəlinir. Dünya sakinlərinin 75 000 - i bundan əziyyət çəkir. Bəzən insanlara "Karolina Qarabasmalar Ölküsində" cizgi filmində baxmaq məsləhət deyil.

Akribofobiya - oxuduğunu anlamamaya qorxusu. Bəzən qorxu tədricən şizofreniyaya çevriləbilər. İnsanlarda növbəti hal baş verir: onlar oxuyan zaman cümlələri sözlərlə, sözləri isə heca-larla tələffüz edir.

Qnosiofobiya - bilik qavrama qorxusu. Adətən qnosiofobiya xəstələri böyük şəhərlərdə yaşayırlar (70%). Bu fobiya uzun müddət cəmiyyətdən kənar ya-

dir. Adətən bu cür insanlar ruhani dünyani, kainati (əlemi) tənmişmə, dini, felsefəni, fizikanı öyrənməyə çalışan kəslədir. Bu kəslər, ona bir az dəlişədən gələse, müdhis ideyani yaratmaq qabiliyyətindədir.

Təsəvvür etməsiniz, amma insanların qorxaq olmaq qorxusunu da var. Və bu, özünü daha çox genç insanların göstərin ki, sonuncular bunu əsl kişi qorxusunu hesab edirlər. Qadınların bir çoxu da bu hissə keçirir. Buna görə de bu qorxu kişilər kimi qadınlara da bəzi vaxtlarda hazır olmaq (vəziyyəti idarə etmək, düzgün qərar qəbul etmək), lazımlı olduğunda özünü zəifləməyə imkan verməmək barədə yardımçı olur.

Cəocalıq qorxusunu haqda danışmasaq olmaz. Gənc yaşı insanlarda bu, özünü nadir hallarda göstərir. Orta yaşı qadınlarda tez-tez, həmçinin yaşı 50-ni keçmiş kasib kişilərdə əmələ gələn qorxudur. Sonuncular qoca-lıq merhəlesinin onların kasib həyatını daha da problemlə zənginləşdirəcəyini düşünürler.

Yaxşı, əgər insanda hansısa qorxu varsa, onun müalicəsi yoxdur. Fobiya müalicələrində, ümumiyyətlə dərman və bunun yanında psixoterapiya tətbiq olunur. Dərman müalicəsi ekşər hallarda qeyri-kafı olduğunu sakitleşdiricilər (antidepresanlara) müraciet edilir. Bundan başqa adəmi qorxusuya üzləşdirərək müalicənin həlli ilə netiçənəcək emalıyyatlar tətbiq olunur. Fobiyaların üzərinə gedərək, bu fobiyaların aradan qaldırılması və adəmin artıq özündə qorxu hissi yaranan obyekt və ya vəziyyətdən zamanla narahatlığını azaltması gözönüdür. Fobiyalar, müalicə neticəsinde bir anda aradan qalxa biləcəyi kimi, bu yaxşılaşma daha uzun zaman da ala bilər.

Ölkəmizdə fobik insanların fobiyaları ümumiyyətlə bir xəstəlik və ya keçici bir psixologiya pozğunluğu olaraq görüldüyüne görə açığı müalicəsi ilə çox məşğul olmaq istenilmər və tibbi bir dəstək alınır. Lakin bu vəziyyətin fobiyanı daha da artırı, zamanla daha pis hal ala biləcəyini valideynlər və yetkin şəxslər yaxşı bilinməlidir.

□ Sevinc TELMANQIZI

**Məkkədən
gətirilən qələm**

Sevinc TELMANQIZI
s.qurbanova@gmail.com

Samaxı və Qobustanda qız uşaqlarının məktəbə gəndərilmədiyi xəbəri ilə abituriyentlər üçün imtahan verdikləri məktəbin qabağında Məkkədən getirilən 5 manatlıq qələmlərin pendir-çörək kimi satılması arasında ilahi bir bağlılıq qura bilərdim, amma qurmuram. Qosqoca universitetin rektoru olmuş Əhməd Veliyevin "övladlarım xaricdə oxumağa məcbur olublar" açıqlamasını da bura eləvə edəndə gülməşəkər təhsil mənzərəsi özümüzün qabağımıza gələrdi. Ya da gələn ildən tədris ilinin bir neçə həftə uzadılacağı müjdəsi. Bütün bunlar bir-birdən nə qədər fərqli görünüşlər də, əslində bizim bələlərimiz səbəbkəarır.

Baxmayın, yaxdır, bir az beynimiz dincəlib, təhsil qayğılarımız nisbətən azalıb. Amma indi geridə qoyduğumuz 9 aylıq son tədris ilinə baxanda görürük ki, dünyadan pulunu xərcləmişik bir ildə bir uşaq üçün. Taksi pulu, hazırlıq pulu, necə deyərlər, məktəbdəki izafi xərclər. Hökumətin görməli olduğu işləri özümüz görürük. Hökumət kimi adamları tripli təselli də öz yerində.

Məsələn, bu yaxınlarda qəsəbelərdən birinda poliklinikaya yolumuz düşdü. Baxırsan, binadan gül yağır. Yeni-cə təmir olunub, həyətində güller, güllərini sulayan, ağacını budayan iki bağban... Girirsə içəri, yekə plakat, indiki və öncəki dövlət başçısının şəkillərindən ibarət stend, çiçək kimi tərtəmiz... Amma bir antibiotikləri, bir şprisləri yox. Elementar qızdırırmaya qarşı dərmanları yox. Üstünə laboratoriya yazılmış otağın içinde laboratoriyanın "I"si da yoxdur. Və bərk dayanın... poliklinikanın bircə işçisi var, gün ərzində o binada ancaq bu adam olur, növbəti gün başqası gəlir. Derdinə əlac etmek istəyirsənə iyəni də, şprisini də, pambığını da özünle aparmalısan. Deməyim odur ki, təhsilli yanaşı səhiyyənin də yükünü çəkməyi üzərimizə götürmüşük. Məşhuru, qeyri-məşhuru xəstələ-nən kimi yardım kampaniyaları, xaricdə müalicəsi üçün ümumxalq müraciətləri də bu səbəbdəndir. Bu ölkənin səhiyyəsi heç kimin üzünü aq çıxarmır. Tikilən bər-bəzəklə diaqnostika mərkəzlərinə baxmayın, ordakı aparatlardan istifadə etməyi bacaran bir kadr da yoxdur. Bizzət hər şey üstü bəzək səviyyəsindədir. Bəzi evlərdəki qonaq otağı misali - qapısı hər zaman qifilli, sərf qonağa göstərmək üçün qeyri-funksional otaq...

Qonaq demiş, bu yaxınlarda şəhərin Fəvvərələr Meydanı ərazisindəki kafelerdən biri öz masalarını küçəyə çıxardıq üçün xeyli gənə buna etiraz etdi. Masalar passajda gedis-geliş üçün nəzərdə tutulmuş hissəni bağlamışdı ve insafən etiraz haqlı idi. Bu etirazı zərərsizləşdirmək istəyənlər başlıdı amerikasayağı bayatılar oxumağa ki, bəs bütün şəhərlərin küçələrində kafelər var, bu, normal ticarətdir-filan. Amma unutdular ki, yeməklərinin qiyməti ceyran belində olan bu kafe vaxtılı rəssamların öz əsərlərini satıldığı yeri işğal edib. Yəni, bu küçə dəha öncə Rəssam Pasajı adlanırdı və şəhərə dəha gözəl görüntü verirdi. Dünyanın inkişaf etmiş şəhərləri ilə müqayisə səhəbtində isə rəssamların varlığı eləvə xal ola bilərdi, nəinki dondurmasını açıq havada yedirmək istəyən kafenin bu kaprizi. Restoran, kafe...məsələsindən maşallah, yaşılı işləq yandırılıb işbazzıla. Sanki məqsəd bu millətin başını yemək və əyləncəyə aldạmdan ibarətdir. Amma sən sənət, kitab, elm deyib ağzını aç, bütün qapılar bağlanacaq.

Adı misal. Bu gün şəhərin "Neftçilər" metrostansiyasının həndəvrəndə (eleca da əksər bölgələrində) yaşayışın gənc kitab almaq üçün mütləq mərkəzə getməlidir. Bütün kitab mağazaları mərkəzdədir çünki. Amma dediyim həndəvrədə geyim mağazası, şadlıq sarayı, kafe-restoran, ev bazaarı, ticarət mərkəzləri, fast-food... hər şey üçün yer ayrılb. Sadaladıqlarım da olmalıdır. Amma bunların sırasında kiçicik bir kitab mağazası kimə mane olur axı? O dilinidən düşürmədiyiniz xarici qonaqlarınız heç şəhərin bu həndəvrəne ayaq basmayıacaqmı?

Sonra da təccübələnirik. Gözümüzü döyürik ki, görəsən övladı qəbul imtahani verən valideyn niyə bütün ümidi Məkkədən gətirilən qələmə bağlayıb? Təhsili, səhiyyəsi olmayan, əyləncədən başqa heç bir sahəsinə investisiya ayrılmayan ölkədə valideyn uşağına bu qələmdən almayıb nə etməlidir? Siz bu ölkədə bundan yaxşısına ümid edirsiniz?

Beynəlxalq Təhsil Mərkəzi

Biz siz Ukraynanın, Belorusun, Rusyanın və Gürcüstanın dövlət universitetlərində bakalavr və magistr dərcələri üzrə əyani, qiyabi və ikinci ali təhsil almağa dəvət edirik.

- < Kiev Dövlət Texniki Universiteti
- < Komputer mühəndisliyi. Hüquq. İqtisadiyyat.
- < Kremençuk Dövlət Universiteti
- < Psixologiya. Jurnalistika. Hüquq. Filologiya
- < Kiev Dövlət Dəniz Akademiyası
- < Gəmi sürmə. Dəniz və çay nəqliyyatı. Hüquq
- < Tbilisi Dövlət Tibb Universiteti
- < Müalicə işi. Stomatologiya. Əczaçılıq. Pediatria
- < Minsk Dövlət Universiteti
- < Beynəlxalq Münasibətlər. İqtisadiyyat. Jurnalistika
- < Qrodno Dövlət Universiteti
- < Hüquq. İqtisadiyyat. Pedoqoqika. Tərcüməçilik
- < Volqograd Dövlət Ağrar Universiteti.
- < Agronom. Yerləşmə və Kadastr. Elektrik təchizatı.

Bizim bu ölkələrin yuxarıda adları sadalanan və bu sıyahıda adları olmayan bir çox digər dövlət universitetləri ilə əməkdaşlıq və təmsilcilik haqqında rəsmi müqavilələrimiz var. Diqqət! Bəzi ixtisaslar üzrə pulsuz təhsil almaq şansınız var!

Ünvan: Bakı ş. Məmmədəzadə k. 13A Nərimanov m-su
Tel: (050) 3319999; (077)3319999; (055)2522525;
(012)4379980

Babasil xəstəliyinin ən müasir metodla **MÜALİCƏSİ**

Almanıyanın məşhur "Karl Etorts" firmasının aparıcı ilə
Moskva şəhəri proktologiya ETM-də xüsusi hazırlıq keçmiş
həkim tərəfindən qanlı, ağrısız, yataq rejimi gözəlmə-
dən - lateks həlqə qoyulması.

SƏLİMOV FƏRMAN

Tel: (055) 776-70-34

Elan

Bakinin Türkən qəsəbəsində dənizdən 600-700 metr aralı, sahəsi 20 sot olan bag satılır. Bağın ordu, 82 metr dərinlikdən çıxan şirin suyu, hasar və darvazası, meyvə agacları, 1 otaq və mətbəxdən ibarət kiçik tikili var. Qaz və telefon xətti yaxınlıqdan keçir. Qiyməti razılaşma yolu ile.

Əlaqə tel: 070-611-64-15

Kişilər!!!

Xəstəliklərdən əzab çekən adamlar üçün! Diqqət!
İsrail təbabəti tətbiq edilir! Axırıcı şans!!!

Əger Sizə nə Azərbaycanda, nə də xaricdə heç kim kömək edə bilməsə və Siz aşağıda göstərilən xəstəliklər-dən həmşəlik qurtarmaq isteyirsinizsə, onda yaxşı insanlara, keyfiyyətli, qısa müddətdə və tam müalicesini d-r Vaiz Səmədov apara biler:

- * Cinsi zəflilik, meylin və erekxiyann azalması tam impontensiyedək (yaşdan və səbəbdən asılı olmayıaraq)
- * Cinsi marağın və cinsi aktların azalması
- * Vaxtundan tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayıaraq)
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Prostatitlər. Prostat vəzin böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Prostat adenomasi (vəzida düyünlərin əmələ gəlməsi)
- * Cinsi vezilərin-xayaların böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Qasıq-xayalıqda sizilti, küt və ya keşkin ağrılar
- * Əvvəldən xarici cinsi üzvün balaca olması
- * Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilmesi
- * Cinsi üzvün düyünlə birdən əyilməsi (Peyroni xəstələr)
- * Oğlan uşaqlarında cinsiyət üzvlərinin inkişafsızlığı
- * Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiye getməsi (enurez)
- * Hormonal və iltihablı sonsuzluq (kişilər və qadınlarda da)
- * Qadılarda uşaqlıq boruların keçməməzliyi
- * Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması
- * Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- * Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalıqlar və ağırlaşmalar
- * Saçlarm bütün formalatda tökülməsi və sizanaqlar
- * Gərginlik, yuxusuzluq, yaddaşın azalması

Həkim qəbulu və həkimə zəng etmək saat 11.00-dan sonra
Tel: (012) 437-88-05; (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com
"doktor Vaiz Səmədov".

İsti yay günlərində ictimai nəqliyyatdan istifadə edən vətəndaşları narahat edən başlıca problem marşrut avtobuslarında ventilasiya və ya kondisioner sisteminin olmamasıdır. Avtobusların salonları sərnişinlər həddindən artıq yüklenən zaman vətəndaşlar arasında narazılıq artır və problem özünü daha qabarık şəkildə göstərir.

hal hər yay tekralanır. Həzirdə vəziyyət belədir; sərnişinlər avtobuslardan istidən və havasızlıqdan əziyyət çeker, yaşılı insanların hali pisləşir. Avtobusların bəzilərində pəncərələr açılmış, günəşden qorunmaq üçün pərdələrə belə rast gelinmir. Üstəlik, avtobuslarda tez-tez sərnişin sixlığı yaranır və basabasdan insanların əsəbleri bir az da tərəma çəkilir. Sürükülər isə buna əhəmiyyət belə vermir, sərnişinlər barədə düşmürələr. Neticədə Bakıda ictimai nəqliyyatda getmək bir işgəcəyə çevrilir. Əksər sürücüler bəzən vəziyyətdən çıxmak üçün qanunsuz da olsa, avtobusun qapılarını açıq saxlayırlar. Bu da sərnişinlərin həyatı üçün böyük təhlükə yaradır.

Elə sərnişini olduğumuz 11 nömrəli avtobusun da hər iki qapısı açıq idi. Sürükündən niye qapıları açıq saxladığını soruştugunda o buna mecbur olduğunu dedi: "Qapıları açıq qoymasam istidən ürəyimiz partlayar. Qapıları

istidə avtobusdan istifadə edən sərnişinlərdən fikrini öyrəndik. Marşrutdakı basabasda

Əyləncəli, sürətli, asan!

BONUS **english**
EXPLOSION

*dərsləri kursunuz tərəfindən
tətbiq olunur. HƏDİYYƏ olunur!*

Kursumuzun sizə vəd etdiyi bacaralar:

- ✓ İlk dərsdən son dərsə qədər ingiliscə danışmaq!
- ✓ Sizləri oxşarlaşdırmaq və onları istifadə edərək öyrənmək!
- ✓ Danışmaq sərvət grammatika bilgisi olda etmək!
- ✓ Gələn tələffüz və güvəntə danışmaq!
- ✓ Real ingiliscə söhbətlər

Bakı şəhəri, Bünyat Sərdarov küç 2, ev 2.
(012) 492 61 75; (051) 433 46 87; (070) 806 56 63
(İçəri Şəhər metrosu, İran səfirliyinin yaxı)

Bakıda sərnişin avtobuslarında niyə kondisioner işləmir?

Sürücülər "kondisioner xeyli benzин "yeyir", bəs planı necə verək" deyirlər

sinirləri gərilən sərnişin Leyla Abdullayeva sürücülerin yalnız pul düşündüyünü dedi: "Avtobusda kondisioner yoxdur. Avtobus basabas olanda arxa qapını bağlayıram. Bəzən sərnişinlər arxa qapını bağladırmı görə narazılıq edirlər. Hətta bir dəfə bir yaşılı qadının ürəyi pis olmuşdu. Avtobusu saxlayıb onu bir təhər özüne getirdik".

Diger sərnişin Pərviz Əliyev isə günüñ Neqliyyat Nazirliyində gördüğünü dedi: "Neqliyyat Nazirliyi avtobuslardakı bu özbaşinalığın qarşısını alsa, hər şeyə nəzarət etse, ya basabas olmaz, ya da istidən ölmərik".

Qeyd edək ki, dünyanın bir

çoç ölkələrində, şəhərdaxili marşrutlarda kondisioneri avtobuslardan istifadə olunur. Hətta bezi ölkələrde əhalinin rahatlığı üçün kondisioneri dayanacaqlara da rast gelinir. Problemi kifayət qədər ciddi hesab edən mütexəssisler hesab edirlər ki, istenilən halda göstərilən xidmət digər parametrlər yanaşı, mövsumi tələblərə də cavab verməlidir. Bu zaman tekçə sürücünün deyil, eyni zamanda, xidməti təşkil edən qurumların da üzərinə müyyəyen məsuliyyət düşür.

□ **Günel MANAFLI**
Fotoşalar müallifindir

Cahandar ağa ödü

Xalq artisti Ələddin Abbasov 92 yaşında
dünyasını dəyişib

Meşhur "Deli kür" filminde Cahandar ağa obrazını canlandıran aktyor Ələddin Abbasov dünyasını dəyişib, anspress-in məlumatına görə, xalq artisti dənən 92 yaşında vəfat edib. Aktyor son vaxtlar aqraq ağrılarından əziyyət çəkirdi və yeriyə bilmirdi. Onun son mənzilinə yola salınması üçün vəda mərasimi təşkil olunacaq.

Ələddin Aslan oğlu Abbasov 5 may 1922-ci ildə Gəncədə doğulub. 15 yaşında Gəncə DDT-nin nəzdindəki aktyor studiyasına qəbul olunub. İki il təhsil mündəttində teatrın yardım heyətində çalışıb, repertuarlı tamaşalarda kütləvi sehnələrə çıxb. 1939-cu ildən aktyor truppasının üzvüdür və yaradıcılığı yalnız bu kollektivlə bağlıdır. Gəncə Dövlət Dram Teatrının sehnəsində xalq artistləri Əşrəf Yusifzadə, Rəmziyyə xanım Veyselova, Məhəmməd Bürcəliyev, Sədəye xanım Mustafayeva, Zülfüqar Baratzadə, respublikanın eməkdar incəsənət xadimləri Yusif Bağırov, Həsən Ağayev kimi sehnə korifeyləri ilə birgə çalışıb.

Sənət uğurlarına görə Azərbaycan Respublikasının eməkdar artisti (20 may 1958) və xalq artisti (1971) fəxri adları ilə təltif olunub. "Mən ki gözəl deyildim" (Imran), "Özgə ömrü" (Ata), "Qatır Məmməd" (Məşadi Göyüş) və sairə bədii filmlərə çəkilib. Ən məşhur ekran rolu "Deli Kür" esərində Cahandar ağa obrazıdır. Aktyor yüzə xəzinə səhnə ömrü verib.

**Tərtərin yeni icra başçısının
"həyət islahatı"**

Müstəqim Məmmədov rayon mərkəzində 50 illik bina evlərin həyətindəki bağçaları sökdürməsi etiraza səbəb olub...

"Yeni Müsavat" a daimi oxucularımızdan birindən məktub daşılıb. Məktubda 3 gün avval Tərtər rayonunda olduğunu qeyd edən müəllif rayonda İcra Həkimiyətinin yerli sehnələrə narazılıq, qəzəbləndirən hadisə ilə rastlaşdığını bildirir. Belə ki, Tərtərə yeni təyin olunan icra başçısı Müstəqim Məmmədovun abadlıq adı ilə rayon mərkəzində uzun illərdir mövcud olan kiçik həyətləri leğv etdirməyə çalışmasının halidə narazılıq yaratduğu deyilir.

Sitat: "Hər yeni təyin olunan icra başçısı da özü ilə lazımsız qaydalar getirir. Gələn hər kəs "abadlıq işləri" görməyə gəlir... Tərtərə son bir neçə ildə sehv etmirməsə bu, 3 ya 4-cüdür. Tərtər kiçik rayondur və cəbhə bölgəsi olduğu üçün zatən, əsəbleri gerilmiş vəziyyətdədir, üstəlik də yeni gələn icra həkiminin yeni gərdiyi qaydalar ola... Bu kiçik sehərdə 60-ci illərdə təklimiş xeyli 2 mərtəbəli bina var. Demək olar, həmin dövrlerdən bəri bu binalarda yaşayan sakınlar binaların ətrafini çəpərleyərək binaların quruluşunu həyət evləri halına gətiriblər. Təbii, bu doğru deyil, ancaq bunlara bu fürsət 50 il bundan əvvəl verilib və artıq burada növbəti nəsillər öz həyatlını, yaşayış tərzini qurublar, xərc çəkiblər özlərinə şərait yaradıblar. Yeni təyin olunmuş icra başçısı isə bütün bu qurğuları zor güclənə sökmək qərarına gəlib. İş o həddə çatıb ki, insanlar topalanaraq icra həkimiyəti ni tehdid edərək "toplū şəkildə İranə köçəcəyik" deyiblər. Ancaq bütün bunlar faydasızdır..."

Qeyd edək ki, bazar günü olduğu üçün rəsmi qurumlardan açıqlama ala bilmədik. Qarşı tərfi dinləyib mövqeyini dərc etməyə hazırlıq.

□ **HÜSEYN**

“Qızıl top” a namızad “qızıl üçlük”

Robben, Müller, Messi...

FIFA

Braziliyada başa çatan XX dünya şampiyonasının en yaxşı futbolcusu adını almanın namızad olanların siyahısını açıqlayılır. Siyahıya 10 oyuncunun adı daxil edilib. Beş ölkəni təmsil edən futbolçulardan 4-ü Almaniya millisinin üzvüdür:

1. Anxel di Mariya (Argentina)
2. Mats Hummels (Almaniya)
3. Toni Kroos (Almaniya)
4. Philipp Lahm (Almaniya)
5. Lionel Messi (Argentina)
6. Neymar (Braziliya)
7. Xames Rodrígues (Kolumbiya)
8. Arjen Robben (Hollanda)
9. Tomas Müller (Almaniya)
10. Xaviyer Maskerano (Argentina)

Qeyd edək ki, “Qızıl top”un sahibi jurnalistlər arasında səsverme yolu ilə müəyyənləşəcək. Həmçinin, mundialın en yaxşı qapıcısı və en yaxşı gənc oyuncusu olmağa namızad futbolçuların adı açıqlanıb:

Ən yaxşı qapıcılar:

Manuel Noyer (Almaniya)
Keylor Navas (Kosta-Rika)
Sergio Romero (Argentina)

Ən yaxşı gənc oyuncular:

Poul Pogba (Fransa)
Mempis Depay (Hollanda)
Rafael Varan (Fransa)

Öncə qeyd edək ki, dünya şampiyonatından bir neçə gün əvvəl bukmeker kontorları “Qızıl top” nominasiyasına əsasnaməz hesab ediləcək oyuncuların adını müəyyənləşdirmişdi.

Bombardırılyı birinci yerde argentinli hücumçusu Lionel Messi qərarlaşmışdı ki, bu proqnoz doğruldu. İkinci sırada Messinin “Barselona” klubundakı komanda yoldaşı braziliyalı Neymar qərarlaşmışdı ki, onun da adı FİFA-nın yenek siyahısında var. Argentina yığmasının hücumçusu və “Manchester Siti” klubunun oyuncusu Sergio Aguero üçüncü yere qoyulsada, bu mundial onun üçün uğursuz oldu. Eleça de Madrid “Real”的 portuqaliyalı hücumçusu Kristiano Ronaldo da bu mundialda ən güclülər siyahısından kənardan qaldı.

Braziliya mundialının yekunu olaraq “Qızıl top”un kimə veriləcəyi barədə müzakirələr, əlbəttə ki, daha çox subyektiv rəylərə söykəndiyindən en yaxşı oyuncunu müəyyənləşdirmək də nisbetən çətindir. Məsələn, bu mundialda yaxşı oyunu ilə yadda qalmayan və cəmi bir top vurmuş Anxel di Mariyanın (Argentina) adının bu siyahida olması təəccüblüdür. O cümlədən, Almaniya millisinin kapitanı Filipp Lahm də bu çempionat uğurlu sayılıməz. Onunda en yaxşılardan qərarlaşması reallığı eks etdirmir.

Neymara gelinice isə təessüf ki, Braziliyanın heyətində en yaxşı oyuna göstərən gənc forward Kolumbiya ilə oyunda zədələndi və yarımfinalda meydana çıxa bilmədi. Braziliyanın 1:7 hesablı məğlubiyyəti və üçüncülik uğrunda görüşdə də hollandlara uduzması onun bütün

əməyini, vurdugu 4 qolu heç etdi. Belə komandanın oyuncusuna heç vaxt “Qızıl top” verməzlər. Doğrudur, bezi məlumatlar var ki, FİFA əli bütün mükafatlardan üzülmüş Braziliyaya jest etmək üçün “Qızıl top”u Neymarə vere bilər. Amma yene də qeyd edirik ki, son oyunları buraxan və Braziliyanın biabırçı məğlubiyyətlərindən sonra Neymarın qalib göstərilməsi real deyil. Rusiya saytlarında bu mövzu ilə yazida diqqətçəkən bir sərlövhə vardi: “Ortada Almaniya rüsvayçı məğlubiyyət ola-ola braziliyalı “Qızılı top”?“

Messi, Hollandiyanın qapısına vurulan penaltı zərbəsini da saysaq (final bu yazda nəzəre alınmayıb-red), 5 qol vurub. Argentina millisinin heyətində en yaxşı oyuncu, şübhəsiz ki, Messidir. Amma dünya şampiyonatının en yaxşı oyuncusu olmağa isə Messidən daha yaxşı futbolçular da var. Razılaşın ki, argentinli bu çempionatda parlaq oyun nümayiş etdirmədi. Pleý-off mərhələsində isə yalnız Hollandiya ilə yarımfinalda penaltılər seriyasında “bədlikdən çıxdı”. Amma onun qol vurmasa da, üçüncüləri ötürməsi və aktivində dörd oyunda “en yaxşı” seçilməsi da var ki, bu da qalib müəyyənləşdən ciddi arqument hesab edilə bilər... Prinsipce, bu mükafatı Messi də haqq edib. Amma başqalarının da haqqı var axı...

Məsələn, Messinin komanda yoldaşı Xaviyer Maskerano bu mundialda çox yaxşı oynadı. Komanda kimi xeyli zəif tərəfləri olan Argentina millisini belə də elə bu oyuncunun müdafiədə ağlaşırmaz dərəcədə fədakarlığı sayesində finaladək gəlib çıxdı. Onun xüsusi Hollandiya ilə oyunda müdafiə xəttində Robbenə qarşı əsl qələdiatör kimi döyüşməsini unutmaq olmaz. Kolumbiya yarımfinal mərhələsinə çıxsayıd, gənc Xames Rodrígues də bu mükafata en real namızad ola bilərdi.

Fikrimizcə, bu çempionatda final mərhələsinədək gəlib çıxmış en yaxşı oyuncu müəyyənləşərsə siyahı belə olmalıdır: Robben, Müller və Messi.

Hollandiya millisinin hücumçusu Robben karyerasının en yaxşı oyuncunun Braziliyada göstərdi. Bunu biz yox, bütün dünya mətbuatı yazdı. Robben sanki bir lokomotiv kimi bütün komandanı hərəkətə getirə və arxasında apara bildi. O, Hollandiyanın bütün oyuncularında meydana çıxdı və komandasının qələbəsi üçün hər şey etdi. Üçüncülük uğrunda Braziliya ilə oyunda da qol vurmasa da, motor kimi işlədi.

Nəhayət, Tomas Müller. Almaniya milli komandasının siması olan bu futbolcu 4 il əvvəl “Qızılı top”u təsdiqdən almadiğini bir daha sübut etdi. O, tükenməz enerjisi ilə meydanda

lazımı anda lazım olan yerde oludur. Əgər çempionatın en yaxşısı yenə də o olarsa, bu, mübahisələrə səbəb olmaz, əksinə ədalətin təntənəsi olar.

Böyük ehtimalla da, “Qızıl top”u bu üç oyuncudan biri alacaq.

Yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, “Qızıl top”un sahibi müəyyənləşkən həm də mundial ərzində oyunlarda “en yaxşı oyuncu” hesab edilənlərin siyahısı da əsas götürülür. Bu siyahıda isə Messi liderdir və ona final da daxil olmaqla, daha heç kim çata bilmez. Braziliya mundialında en yaxşı oyuncu seçilənlər siyahısında Messi liderdir. Argentinli 4 qarşılışmada “en yaxşı oyuncu” seçilib. İkinci neticə Costa-Rikanın qapıcısı Keylor Navasa məxsusdur. O da üç oyunda “en yaxşı” seçilib. Sonrakı yerlər belədir: Xames Rodrígues (Kolumbiya, üç oyun), Benze-ma (Fransa, iki oyun), Müller (Almaniya, iki oyun), Neymar (Braziliya, iki oyun), Oçoña (Meksika, iki oyun), Robben (Hollanda, iki oyun), Slimani (Əlcəzair, iki oyun), Xouard (ABŞ, iki oyun), Şakiri (İsveç, iki oyun). Bunlardan başqa Buffon (İtalya), Ronaldo (Portuqaliya) və Vilya (İspaniya) kimi futbol ulduzları cəmi bir dəfə “en yaxşı oyuncu” kimi fərqlənə bilərlər.

Dünya çempionatları tarixində “Qızıl top” və “Qızıl buts” alanların siyahısını təqdim edirik.

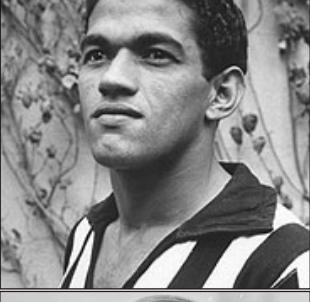
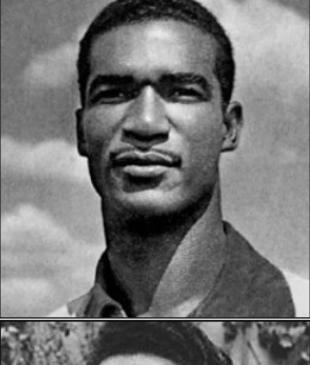
DÇ-1930-Xose Nasasi
DÇ-1934-Cüzeppé Meaçça
DÇ-1938-Leonidas
DÇ-1950-Zizino
DÇ-1954-Ferents Puşkaş
DÇ-1958-Didi
DÇ-1962-Qarinçça
DÇ-1966-Bobi Carlton
DÇ-1970-Pele
DÇ-1974-Yoxan Kroif
DÇ-1978-Mario Kempes
DÇ-1982-Paolo Rossi
DÇ-1986-Diego Maradona
DÇ-1990-Salvatore Skillaçi
DÇ-1994-Romario
DÇ-1998-Ronaldo
DÇ-2002-Oliver Kan
DÇ-2006-Zinəddin Zidan
DÇ-2010-Diego Forlan

Çempionat “Qızıl buts”

DÇ-1930 Qílermo Stabile
DÇ-1934 -Oldridji Needli
DÇ-1938-Leonidas
DÇ-1950-Ademir
DÇ-1954-Şandor Koçış
DÇ-1958-Jyust Fonten
DÇ-1962-Vava
Leoneł Sançes
Drajan Yerković
Valentin Ivanov
Florian Albert
DÇ-1966-Esəbiyo
DÇ-1970-Qerd Müller
DÇ-1974-Qjekoj Lyato
DÇ-1978-Mario Kempes
DÇ-1982-Paolo Rossi
DÇ-1986-Qari Liniker
DÇ-1990-Savatore Skalaç-

çi
DÇ-1998-David Şuker
DÇ-2002-Ronaldo
DÇ-2006-Miroslav Kloze
DÇ-2010-Tomas Müller

□ Orxan ƏLİYEV

ÜSAVAT

Son səhifə

N 178 (5887) 14 iyul 2014

1000 nəfəri müsəlman etdi

Bəlikada yaşayış Veronique Cool İslam aləmində sevimli adamlardan birinə çevrilib. Gənc yaşılarında İslami araşdırmağa başlayan və istədiyi cavabları tapan müsəlman qadın öz dininin təbliğinə başlayıb. Veronique adlı qadın ailəsindən başlayaraq dostları və iş yoldaşlarına İslam dininin gözlilikləndən danışmağa başlayıb. Həyatını İslamin təbliğinə həsr edən qadın 8 il ərzində 1000 nəfərin müsəlman olmasına səbəb olub. "Yeni Müsəlman qardaşlar" adlı qeyri-hökumət təşkilatı yaradan qadın dini dərslər keçməkə və ruhunu temizləməklə məşğuldur. O, İslam dini haqqında bu sözleri deyir: "Başlangıçıda çox çətin idi. Bir çoxları məni qəbul etmirdi. Lakin indi hər kəs mənim dinimin gözlilikləndən danışır".

Səbirli və qərarlı olduğu üçün İslami öyrənen qadın pis xüsusiyətlərdən dini köməyi ilə xilas olduğunu deyir. O, ömrünün sonuna qədər insanları İslam dininə çağıracağını deyir.

Vedrədən çıxa bilmədi

İngiltərin Conisborough bölgəsində yaşayan 16 aylıq Minnie Snodgrass adlı uşaq vedrədən çıxara bilməyən valideynləri onu xəstəxanaya aparıblar. Gördükəli mənzərə qarşısında şoka düşən həkimlər polislərə xəber veriblər. Xəstəxanaya gələn həkimlər vedrəni parçalayaraq uşağı içindən çıxara biliblər.

Amerikalı Sudanda "kral" oldu

Amerikalı Ceremi Hiton (Jeremiah Heaton) özünü "Şimali Sudan"ın kralı elan edib və Sudanla Misir arasında yerleşən torpaqlara iddia edir. Milli az Rusiya mətbuatına istinadən bildirir ki, bu barədə "The Washington Post" xəbər yayıb. Belə bir qərarı verməyə onun balaca qızının şahzadə olmaq arzusu vadar edib. Üç uşaq atası olan Hiton dağ mədənində işləyir. O, qızının arzusunu yerinə yetirməyi qarşısına məqsəd qoyub və buna görə öz geləcək "krallığı" üçün internetdə münasib yer axtarışına çıxbı. Belə bir yeri o, Afrika səhərsindən tapıb. 200 kvadratmetrlik yeri Hiton bəyənib və bir neçə ay sonra ora-

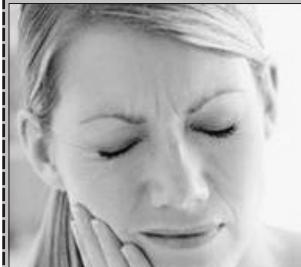
ya gedərək iyunun 16-da, qızı Emilinin ad günündə, daşlıqda göy rəngli, üzərin-

də dörd ulduz və tac olan bayraqı oradakı daşlıq yamaçca sancıb.

"Selfi" üçün

smartfon istehsal olundu

Yaponianın "Sony" şirkəti nümayiş etdirdiyi telefonu dünyanın ən yaxşı "selfi" smartfonu adlandırbı. "Xperia C3" smartfonu işıq diodu işıqlandırıcısı ilə ön genişbucaqlı 5 meqapiksellik kamerası ilə təchiz edilib. "Sony Xperia C3" smartfonu HD təsvir ölçülü 5,5 düymlü IPS ekranı, 8 meqapikselliq əsas kamerası, 1.2 QHs takt tezlikli dördnövəli "Snapdragon Qualcomm" prosessoru və "Adreno 305" qrafikası, 1 QB əməli yaddaş və 8 QB daxili yaddaş, "microSD" slotu, "Bluetooth 4.0", "NFC" və "Wi-Fi" modulları ilə təchiz olunub. "Xperia C3" smartfonunun SIM kartla həm bir, həm də iki slotla olan versiyaları satışa çıxarılaçaq. Bu barədə "ICTnews" elektron xəbər xidməti yazıb. Aparat 2500 milliamper/saat tutumlu akkumulyatorla təchiz edilib, danışq rejimində avtonom iş vaxtı 24 saat, gözləmə rejimində isə 15 gün təşkil edir. "Sony Xperia C3" cihazının ölçüsü 156?79?7,6 mm edir, çəkisi 150 qramdır. "Android 4.4.2" quraşdırılıb. Avqustda smartfonun satışlarına start veriləcək. Aparat əvvəlcə Çində, daha sonra başqa ölkələrdə əlcətan olacaq.

Diş ağrısı intihara apardı

İngiltərədə yaşayan qadın diş ağrısına dözdə bilmədiyi üçün intihar edib. Bir müdət imiş ki, 58 yaşı qadının diş ağrıyırı. Janette Varbuton adlı qadın 15 metr hündürlükdəki atlodayanacaq binasından hoppanaraq intihar edib. İntihar edən qadının həyat yoldaşının müalicə edildiyi xəstəxanani məhkəməyə verib. Kişiinin sözlərinə görə, Janette uzun müddət imiş ki, dişini müalicə etdirmək üçün xəstəxanaya gedib-gelmiş. Lakin həkimlər onun dişini müalicə edərkən yanlışlıqlara yol veriblər. Məhz bu səbəbdən də ağrılar hiss edən qadın depressiyaya düşüb. Sonra isə intihar etməyə qərar verib. Diş ağrıyan qadın ölümündən əvvəl yaşamaq istəmediyi haqda məktub da yazıb.

Təsisçi: Rauf ARIFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYXAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Müsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib,
"E-Q" mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılır.
Müəlliflərə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı Şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cı mahallə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU
Lisenziya N: B 114
SAYI: 10.565

QOÇ - Qarşınızda əsl biznes günü. Odur ki, vaxtı fəvtə verməməli, qarşınıza çıxan hər bir şansdan yararlanmalıdır. Köhnə ideyalara yenidən baxmaq da olar. Ünsiyyətdə acidil olmayı.

BÜĞA - Bütün gücünüzü daxili sabitliyinə bərpasına sərf edin. Onsuz da gün ərzində qeyri-adı yeniliyin şahidi olmayıcaqsınız. Kosmik fonun bürcünüzdəki neqativliyini nəzəre alın.

ƏKİZLƏR - Pul qazanmaq üçün şanslı təqvim olsada, münasibetlər zəminində ölçüyü-biçili davranışlarınız. Ailə-sevgi davranışlarında özünüң çoxbilməş və haqlı kimi göstərməyin.

XƏRÇƏNG - Hazırda qərar tutduğunuz ünvanlarda önemli yeniliklər gözlənilmediyən üçün ulduzlar vaxtnızı səfər və qonaqlıqlara hasr etməyi dəha münasib sayır. İmənsiz adamlardan qaçın.

ŞİR - Hər mənada gərgin gündür. Bu səbəbdən hətta kiməsə salam verəkən də ehtiyatlı olun. Nəqliyyata az minin, ümumiyyətlə, iqlimin təhərindən asılı olaraq daha çox ev şəraitində olmağa çalışın.

QIZ - Son aylar sanki tam real olan bütün işləriniz boşça çıxıb. Bu səbəbdən də əsəbi və bədbin olmuşsunuz. Elə isə bu günə ümid bəsləməyə dəyər. Amma danışq aparan zaman güzəsta çox getməməlisiniz.

TƏRƏZİ - Sağlıq durumunuzda fəsadlar gözlənilir, amma həkimlərin yanlış diaqnozu da mümkün kür. Odur ki, özünüz özünüz əncam çəkin. Xalq tababəti üsullarından da yararlanmaq olar.

ƏQRƏB - Baxmayaraq ki, çoxları istirahətə köklənib, sizin üçün daha çox aktivlik ərefəsidir. Çünkü bu təqvimdə elə planlarınız həyata keçə bilər ki, növbəti yarım ayda sizə səmərə verir.

OXATAN - Qoroskopa görə bu günün ən aktiv bürcü siz olmalısınız. Amma özünüzü hər hansı xəstəlikdən qoruyun ki, əhvalınız aşağı düşməsin. Belə probleminiz olmasa, hər şey xeyrinə olacaq.

ÖĞLAQ - Ötən ongönlükdə yığdıığınız gərginliyi dəf etmək üçün mənəvi istirahətə, sevdiyiniz insanlarla bir araya gəlməyə daha çox yer verin. Büdcənizdə müsbət dəyişiklik də gözlənilir.

SUTÖKƏN - Bu gün aldiğiniz istənilən iş təklifinin müsbət neticəsi olacaq. Odur ki, bəzi adamların paxılıqlıdan doğan "məsləhətlərinə" əhəmiyyət verməyin. Kasibçılığı sınaq kimi dəyərləndirin.

BALIQLAR - İxtiyarınızda olan bu gündə daha çox istirahətə önem verin. Hansısa mübahisəli məsələlərə aydınlıq gətirməyə tələsməyin. Əks təqdirdə baş verənlər əsəbləriniz tərəma çəkəcək.

Unutmayın, Tanrı uledzlərdən daha yüksəkdə durur!

Ölümə mübarizəsini hər kəs izlədi

İngiltərədə yaşayan bir ailənin balaca qızı tam 103 gün tez dünyaya gəlib. 858 qram doğulan uşağının atası qızının gündəlik həyatı haqqında hər gün facebook sosial şəbəkəsində yazımağa başlayıb. Dai Mae adlı uşaqın atası qızının şəkillərinə və videolarına görə 20 min nəfər təqibçi qazanıb. Daha sonra isə "Balaca Daiy Mae: Gözlənməyən balaca qız" adlı kitab yazıb. Kitabın gəliri uşaqlar evinə bağışlanacaq. 103 gün erkən doğulan qız hazırda kifayət qədər sağlam və aktiv həyat tərzi keçirir.

Səhifəni hazırladı: ŞAHNAZ

Qoroskop
Səbuh Rəhimli
(14 iyul)